

The Educational Conceptualization of the Universe in the National Curriculum with Reference to the Holy Quran and the Philosophy of Education (Presenting a Conceptual-Educational Model)

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Solmaz Faramarzi Garusi ^{1*}

How to cite this article

Solmaz Faramarzi Garusi, The Educational Conceptualization of the Universe in the National Curriculum with Reference to the Holy Quran and the Philosophy of Education (Presenting a Conceptual-Educational Model), Islamic Life Style. 2023; 7 (2) :174-200

1. Assistant Professor,
Department of Educational
Sciences, Payam Noor University,
Tehran, Iran (Corresponding
Author).

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: garusi88@pnu.ac.ir

Article History

Received: 2023/04/21

Accepted: 2023/06/25

ABSTRACT

In this article, a systematic review of the national curriculum, around big ideas in cosmology, in the chapter of the Holy Quran and Islamic philosophy, has been done in order to see its effectiveness in helping students understand the main concepts of ontology, and its effect on their attitude. compared to the material and spiritual world. According to the plan that the national curriculum document has in improving the quality of curricula and educational programs, and on the other hand, it is considered a new and innovative thing in Iran, so it will always and continuously need to be analyzed, so the purpose of this study is to analyze the world Hasti is in the national curriculum with a view on the Holy Qur'an and Islamic and Western philosophy and adopting the highest standards of educational worldview. The purpose of the ontology of this world and that world in the national curriculum is to recognize the concept of the world and develop and argue its dual dimensions, the real world and the world of meaning, rational and spiritual in students. Secular developments change students' understanding of the world, and this important method requires an opportunity to deeply engage students by understanding the concept, definition, dimensions, purpose, and evolution of the world and its creator. The present research has provided the opportunity to analyze and explain the science of the universe and its nature in the national curriculum using the documentary-theoretical method, and its foundations are based on the Qur'an and Islamic philosophy, in the form of an educational model. to be presented. The result of this study is the cultivation of wisdom and the education of insight in students regarding the integrated, material and spiritual dimensions of the universe - purposefulness and the cause and basis of the universe - knowledge of the truth of the universe and its systematic creation with rules, order, beauty and precision that It shows a purposeful cause - heart and practical faith and belief in the dimensions of existence in a material and spiritual whole - righteous and just action in the material world, which is a tangible, objective, limited, relative, dependent, unstable, transitory and mortal world, and the introduction and means of reaching It is to the spiritual world that life is intangible, subjective, reasonable, unlimited, absolute, eternal and remains - the material world is the field of effort and action and its reserve for the spiritual world - the implementation of God's goals from the creation of man and the world as the cause and basis of the creation of existence.

Keywords: Cosmological Foundations, the Concept of the Hereafter, National Curriculum, Educational Model

مفهوم شناسی تربیتی جهان هستی در برنامه درسی ملی با استناد به قرآن کریم و فلسفه تعلیم و تربیت (ارائه مدل مفهومی - تربیتی)

سلماز فرامرزى گروسی^۱

استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

چکیده

در این نوشتار به بررسی سیستماتیک برنامه درسی ملی، حول ایده های بزرگ در جهان شناسی، من باب قرآن کریم و فلسفه اسلامی پرداخته شده است تا اثربخشی آن را در کمک به دانش آموزان در درک مفاهیم اصلی هستی شناسی، و تأثیر آن بر نگرش آنها نسبت به جهان مادی و معنوی، ارزیابی گردد. با توجه به نقشه ای که سند برنامه درسی ملی در ارتقای کیفیت برنامه های درسی و آموزشی دارد و از طرفی امری نوپا و بدیع در ایران محسوب می شود بنابراین همواره و به طور مستمر نیاز به تحلیل خواهد داشت لذا هدف از این مطالعه، تحلیل جهان هستی در برنامه درسی ملی با نگاهی بر قرآن کریم و فلسفه اسلامی و غربی و برگزیدن عالی ترین معیارهای جهان شناختی تربیتی می باشد. هدف از هستی شناختی این جهانی و آن جهانی در برنامه درسی ملی، شناخت مفهوم جهان و پرورش و استدلال ابعاد دوگانه آن، عالم واقع - و عالم معنای معقول و معنوی در دانش آموزان است. تحولات دنیوی، درک دانش آموزان از جهان را تغییر می دهد و این مهم طریقی را می طلبد تا فرصتی برای درگیر کردن عمیق دانش آموزان با شناخت مفهوم، تعریف، ابعاد، هدف، و تکامل جهان و خالق آن، مهیا گردد. پژوهش حاضر این فرصت را فراهم کرده است تا علم به جهان هستی و چگونگی آن در برنامه درسی ملی با استفاده از روش اسنادی - نظری، مورد تحلیل و تبیین قرار گیرد و سنگ شالوده های آن مبتنی بر قرآن و فلسفه اسلامی، به صورت مدلی تربیتی ارائه گردد. ماحصل این مطالعه، پرورش خردورزی و تحصیل بینش در دانش آموزان نسبت به ابعاد یکپارچه، مادی و معنوی جهان هستی - هدفمندی و علت و اساس جهان هستی - علم به حقیقت جهان هستی و خلقت نظام مند آن با قاعده، نظم، زیبایی و دقت که نشان از علتی هدفمند دارد - ایمان و باور قلبی و عملی به ابعاد هستی در یک کل مادی و معنوی - عمل صالح و عادلانه در جهان مادی که دنیای محسوس، عینی، محدود، نسبی، وابسته، ناپایدار، گذرا و فانیت و مقدمه و وسیله رسیدن به جهان معنوی است که حیاتی نامحسوس، ذهنی، معقول، نامحدود، مطلق، جاودان و باقیست - دنیای مادی میدان سعی و عمل و ذخیره ی آن برای جهان معنویست - عمل به اهداف خدا از خلقت انسان و جهان به عنوان علت و اساس پیدایش هستی، است.

کلید واژه ها: بنیادهای جهان شناختی، مفهوم جهان آخرت، برنامه درسی ملی، مدل تربیتی

تاریخ دریافت: 1402/02/01

تاریخ پذیرش: 1402/04/04

*نویسنده مسئول: garusi88@pnu.ac.ir

مقدمه

آموزش و پرورش، از بنیادی ترین و مؤثرترین نهادهای اجتماعی است که در چگونگی وضعیت کنونی و آینده جامعه نقش بی بدیل دارد. تصمیم گیری در خصوص مسایل اساسی آموزش و پرورش به خصوص در حوزه برنامه ریزی مستلزم توجه به مسایل سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور است. برنامه درسی ملی که تحولی بزرگ در آموزش و پرورش به وجود آورده و قرار است جدیدترین یافته های علمی جهانی با هماهنگی مسایل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی همسو گردد و برنامه درسی ملی تدوین شود. برنامه درسی ملی نقشه ای است که میخواهد روشهای تعلیم و تربیت کشورها را که دچار آسیب بوده، اصلاح نماید. برای اینکه به یک هماهنگی در نظام تعلیم و تربیت برسیم و بتوانیم جهانی بیاندیشیم و محلی عمل نماییم باید راه حل داشته باشیم و یکی از آن راه ها، برنامه درسی ملی است. سند ملی برنامه درسی چیست؟ برنامه درسی ملی یعنی مجموعه ای از آنچه همه دانش آموزان در دوره ها و سطوح و پایه های تحصیلی متفاوت باید یاد بگیرند؛ به علاوه آنچه که بعضی از دانش آموزان بنا بر استعداد، علاقه و توانمندیهای خود میتوانند یاد بگیرند. بنابراین تعریف ساده از برنامه درسی ملی، سند ملی، منبع اصلی و اساسی است که با در برداشتن همه بایسته های کافی و واف، مخزن یا آشخور هر نوع برنامه ریزی درسی، برای تهیه و تولید هرگونه برنامه درسی مورد استفاده قرار میگیرد. سند برنامه درسی ملی نقشه کلانی است که سیاستها و خط مشی های ناظر بر برنامه درسی کشور را ضمن تعیین هدفها، استانداردها و انتظارات آموزشی، تبیین میکند. (1) از طرحهای تحولی و نوآورانه در اکثر نظامهای آموزشی در سطح بین المللی و آموزش و پرورش کشور ما در دهه های اخیر، تدوین و تصویب برنامه درسی ملی است. برنامه ای که نما و جلوه ملموس آرزوها و آمال تربیتی در سطح ملی و نوعی سیاستگذاری عمومی و کلی در حوزه برنامه درسی تلقی میشود (2) تولید برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران بر اساس مبانی، ارزشها و اهداف تربیت اسلامی و با استفاده از توانمندیهای بومی و ملی و بهره برداری از تجربه های معتبر و موفق جهانی، در پاسخ به نیازها و مطالبات جامعه پویای ایران اسلامی، الگوی تازه ای از برنامه های درسی و تربیتی را ارائه میدهد و گامی مهم در راستای مستندسازی و کیفیت بخشی نظام تعلیم و تربیت کشور که عبارت است از: توجه به اهداف متعالی تربیتی و نیازهای متنوع فراگیران و جامعه برای پرورش انسان طراز جمهوری اسلامی ایران؛ ترسیم نقشه جامع و کلان محتوایی دستگاه رسمی و عمومی تعلیم و تربیت، به عنوان بخش مهمی از مهندسی فرهنگی کشور؛ نوسازی و بازسازی قالبها، راهبردها و رویکردهای درسی و تربیتی؛ ارائه الگویی منسجم، کارآمد و اثربخش برای تولید برنامه ها، مواد، رسانه ها و منابع آموزشی و پرورشی، اهدافی است که در تولید و تدوین برنامه درسی ملی کشور مد نظر بوده است (4) برنامه درسی ملی نقشه برنامه درسی و تجارت نظام برنامه ریزی درسی کشور و راهنمایی برای

و هم موارد و مسائل جهان مادی را شامل شود. از نظر دین مبین اسلام، هدف نهایی و غایی تربیت، قرب الی الله است و اهداف میانی و متوسط (اهداف اعتقادی و ایمانی، سیاسی، فرهنگی و...) نیز بر اساس آن و در همین راستا تدوین میشود. از نظر معرفت شناسی، اسلام در درجه اول مبتنی بر وحی میباشد و در مواردی که وحی و نصی موجود نباشد، به تنهایی تکیه بر عقل را بلا مانع میداند. (9)

در پژوهش خوشخوئی و ازنب (10) در راستای بررسی میزان توجه به مؤلفه های تفکر فلسفی در سند برنامه درسی ملی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران، نتایج حاکی از توجه نسبی سند اما نامتوازن و ناهماهنگ به مؤلفه های تفکر فلسفی است (11). عبدالعلی زاده فرد در پایان نامه خود (12)، در راستای تحلیل و ارزیابی عناصر چهارگانه و رویکرد کلان حاکم بر سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران بر اساس نظر متخصصان، نتیجه گرفت بازاندیشی جدی جهت تبیین ماهیت فطرت گرایی توحیدی، برقراری سازگاری درونی سند و بهره گیری از متخصصان به ویژه متخصصان حوزه ی دین و دین شناسی میتواند تا حد چشمگیری موجب چرخش سند برنامه درسی ملی به سمت وضعیت مطلوب گردد.

در پژوهش محمدزاده و فروغی ابری (13)، در راستای بررسی مبانی تربیتی حیات طیبه در سند چشم انداز تحول (سند ملی برنامه درسی) با دید انتقادی، یافته ها بیانگر این بود که در رُنج بخش مبانی فلسفی سند چشم انداز تحول برنامه درسی با توجه به مبانی تربیتی حیات طیبه از 28 مورد غفلت شده است. (14)

با توجه به مطالب گفته شده هدف اصلی پژوهش آن بوده است که با استناد به قرآن کریم، فلسفه اسلامی و مکاتب فلسفه جهانی، ضمن شناسایی مؤلفه های جهان شناختی برنامه درسی ملی، مدل مفهومی - تربیتی مناسبی را طراحی نمود. (15)

مواد و روش ها

این تحقیق برحسب روش گردآوری داده ها، پژوهش اسنادی-تحلیلی است. پژوهشگر در این نوشتار به کمک بررسی مستندات علمی موجود اعم از کتاب، مقاله، پژوهشهای انجام یافته، پایان نامه، مجلات و نشریات، اقدام به جمع آوری مطالب مورد نیاز نموده و بر اساس داده های مرتبط به تحلیل پرداخته است. محوریت اصلی در این نوشتار، جهان شناختی تربیتی در مفهوم دنیوی و ماورایی جهان در برنامه درسی ملی با استناد به قرآن کریم و فلسفه اسلامی و ارائه مدل تربیتی است. واحد تحلیل در این مقاله، سند برنامه درسی ملی است.

یافته ها

خلاصه ای از علّت و هدف جهان هستی از نظر فلسفه اسلامی در نمودارهای ذیل ارائه شده است، محقق بر اساس آن و با بهره گیری از جهان شناسی قرآنی و اسلامی و دیدگاه مکتب ها و فیلسوفان غربی، به تحلیل و تبیین یافته ها می پردازد.

تحقق رساندن اهداف آموزش و پرورش "است (5) کار تدوین و تولید سند برنامه درسی ملی از سال 1382 در کشور آغاز شد. نگاشت چهارم آن نتیجه اصلاحات انجام شده تا پایان سال 1389 است. الگوی هدف گذاری برنامه درسی، چارچوب مفهومی منسجم و یکپارچه ای است که در تدوین اهداف در سطوح مختلف، راهنمای عمل برنامه ریزان و مجریان قرار می گیرد و شامل پنج عنصر: تفکر و تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق در چهار عرصه ارتباط متربی با خود، خدا، خلق و خلقت است که این ارتباطات در ذیل و ظل ارتباط با خدا تعبیر و تبیین می شود. (6) نهاد تعلیم و تربیت نهادی پایه ای است و یکی از کارویژه های مهم آن در جوامع ارزشی، هدایت انسان به هستی متعالی (حیات طیبه) است. از همین روست که تعلیم و تربیت، رسالت اصلی پیامبران معرفی شده است. بدین معنا، تعلیم و تربیت به منزله جریانی فراگیر، جهت دهنده و بنیانی برای دیگر نهادهای اجتماعی به شمار میرود. بنابراین، موفقیت دیگر نهادها و سازمانهای اجتماعی، به کارکرد اصلی نهاد تعلیم و تربیت بستگی دارد (7).

اقسام مبانی فلسفی- دینی تعلیم و تربیت

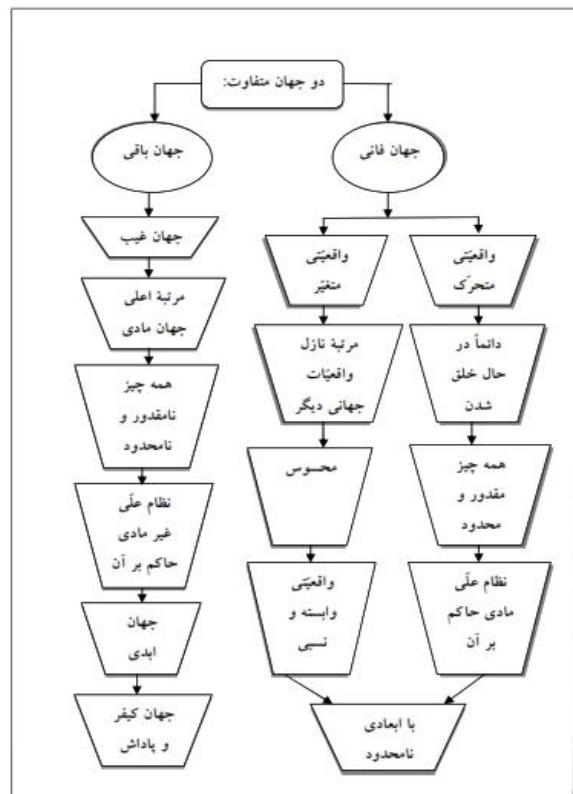
این مبانی شامل چهار مقوله به شرح زیر است: مبانی هستی شناسی: بخشی از گزاره های توصیفی - تبیینی درباره واقیعت وجود و احکام کلی آن است که در مباحث جهان بینی اسلامی یا حوزه وجودشناسی فلسفه اسلامی، به طور مدلل و مبرهن مطرح شده یا مفروض قرار گرفته است.

هستی شناسی اسلامی

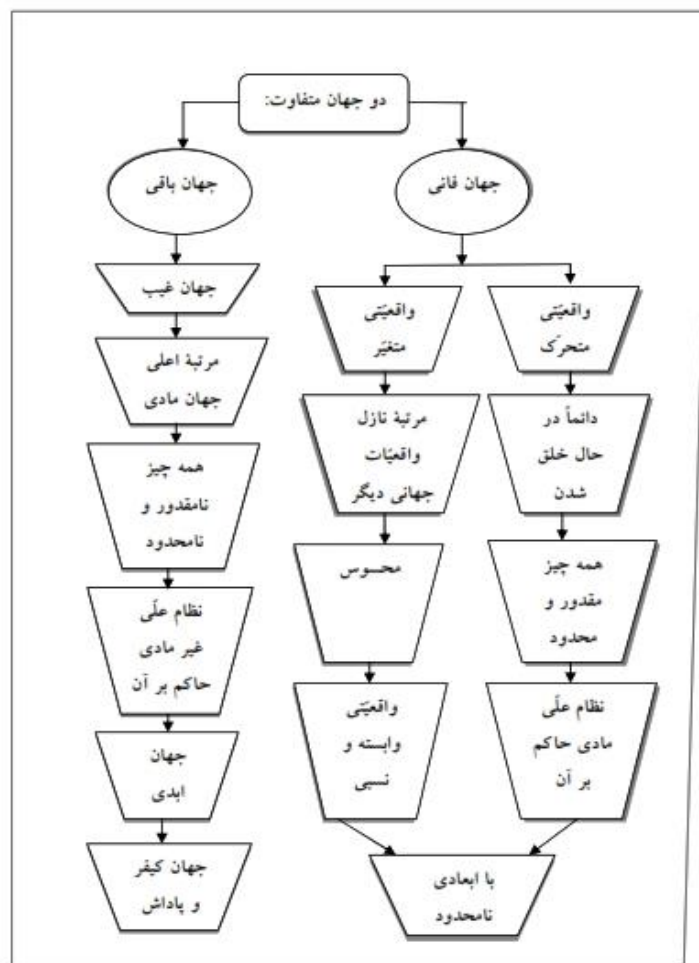
«وجود»، مفهوم مشترک معنوی و دارای اصالت است؛ بنابراین، جهان و عالم خارج، واقعیتی انکارناپذیر است. جهان و هستی، شامل غیب و شهادت، و مخلوق خداوند تبارک است. جهان آفرینش دارای سه مرتبه جهان عقل (لاهورت)، جهان مثال (جبروت) و جهان ماده (ناسوت) میباشد. جهان مادی، یک واحد حرکت است که دارای مقصد نهایی است؛ یعنی جهان هستی به همان اصلی که از آن آمده است، باز میگردد و معاد، لازم حرکت جوهری عالم است. بنابراین، هستی ماهیتی از اویی و به سوی اویی دارد. جهان هستی پیوسته در حال حرکت و شدن است و به سوی تکاملش که همان مقام قرب الهی است، می رود (8).

تأثیرات تربیتی مقوله هستی شناسی اسلامی

تعلیم و تربیت اسلامی، بر واقعیات عینی و خارجی استوار است، نه بر ذهنیات. در دیدگاه اسلامی، جهان هستی، هم عالم غیب و هم عالم شهادت را دربردارد و دارای مراتب مختلف (مثال، عقل و ماده) است. در مجموع، خیر امری اصیل، و شر امری عدمی است و جهان مخلوق و معلول خداوند است. بنابراین، میتوان چنین استنباط کرد که نظام تربیتی اسلام باید به گونه ای باشد که ابعاد مختلف آن، به ویژه هدف و محتوا، دارای جامعیت و قدرت پاسخگویی به پرسشهای مربوط به عالم غیب و مجردات باشد.

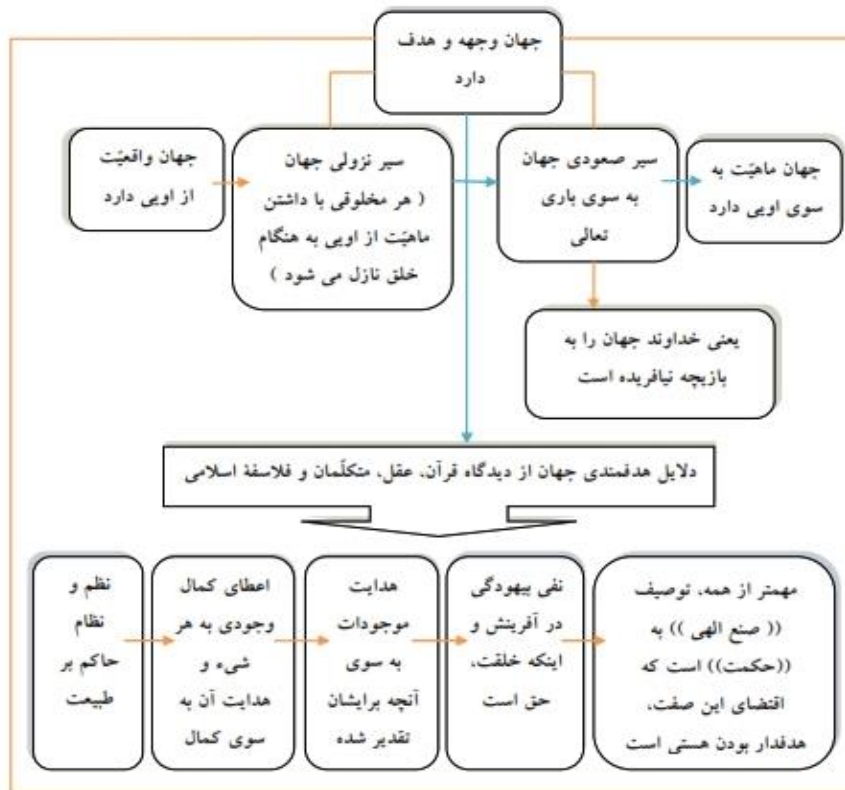
شکل 1. مادی یا معنوی بودن جهان هستی از منظر اسلام

شکل 2. مادی یا معنوی بودن جهان هستی از منظر اسلام

شکل 3. علت و اساس جهان هستی از دیدگاه اسلام

شکل 3. هدفمند بودن جهان هستی از منظر اسلام

دارد، «وَمِنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْتُ

» به نظر محقق میان هدف، مادی یا معنوی بودن جهان با اصل 1-
3- دین محوری (برنامه درسی ملی، 1391، 9) هماهنگی وجود

فِي الْفُلْكِ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ». (عنکبوت/ 29/65) و هنگامی که بر کشتی سوار می‌شوند، خدا را پاکدلانه می‌خوانند، و [لی] چون به سوی خشکی رساند و نجاتشان داد، بناگاه شرک می‌ورزند. «شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ... أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ...» (شوری/ 42/13) از [احکام] دین،... که: «دین را برپا دارید و در آن تفرقه اندازی نکنید.» بر مشرکان آنچه که ایشان را به سوی آن فرا می‌خوانی، گران می‌آید... «أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ...» (شوری/ 42/21) آیا برای آنان شریکانی است که در آنچه خدا بدان اجازه نداده، برایشان بنیاد آیینی نهاده اند؟... «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا...» (مائده/ 5/3). امروز دین شما را برایتان کامل و نعمت خود را بر شما تمام گردانیدم و اسلام را برای شما [به عنوان] آیینی برگزیدم... «وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبَ يَا بَنِي إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ أَمِطُكَ لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ». (بقره/ 2/132) و ابراهیم و یعقوب، پسران خود را به همان [آیین] سفارش کردند؛ [و هر دو در وصیتشان چنین گفتند:] «ای پسران من، خداوند برای شما این دین را برگزید؛ پس، البته نباید جز مسلمان بمیرید. ... و لَهُ الدِّينَ وَأَصْبَا أَفْغِيرَ اللَّهُ تَتَّقُونَ». (نحل/ 16/52) ... و آیین پایدار از آن اوست. پس آیا از غیر خدا پروا دارید؟ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا». (نصر/ 110/2) و بینی که مردم دسته دسته در دین خدا درآیند. يَوْمَئِذٍ يُوفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ. (نور/ 24/25) آن روز خدا دین حق را برای آنان آشکار می‌سازد و خواهند دانست که خدا همان حقیقت آشکار است. به نظر محقق، آموزه‌های دین مبین اسلام با محوریت توحید و رسالت ترویج ارزشهای اسلام ناب محمدی (ص)، زمینه ساز شناخت حقیقت جهان هستی با ابعاد مادی و معنوی برای دانش آموزان است. خداوند جهان هستی را با ابعاد مادی و معنوی آفریده است. جهان مادی، جهانی است که در آن زندگی می‌کنیم، کار می‌کنیم، تلاش می‌کنیم، در جهت رفع نیازها با انسانهای دیگر همکاری می‌کنیم، به صورت ملموس و واقعی با محیط پیرامونمان ارتباط برقرار می‌کنیم، پدیده‌های طبیعت را به صورت زنده مشاهده و مطالعه می‌کنیم، احساس می‌کنیم، عمل می‌کنیم و این ویژگی جهان مادی است که محسوس باشد، جهانی که عرصه سعی و عمل انسان و فرصتی برای ذخیره توشه آخرت و گذر به جهان معنوی، نامحسوس، نامحدود، غیر مادی، معقول، حقیقی و جاودان است. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با اصل 2-3- تقویت هویت ملی (3) هماهنگی وجود دارد، خداوند در آیه‌ی (۱۳) سوره‌ی حجرات، مبدأ و اساس هویت انسان را «آدم و حوا» معرفی می‌کند، و «شعوب و قبایل» و تفاوت‌های میان آن‌ها را؛ امری عارضی و شکل گرفته‌ی تاریخ و محیط می‌داند: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ» [حجرات/ ۱۳] «ای مردمان! ما شما را از مرد و زنی (به نام آدم و حوا) آفریده‌ایم، و شما را تیره تیره و قبیله قبیله نموده‌ایم تا همدیگر را بشناسید، (و هر کسی با تفاوت و ویژگی خاص درونی و بیرونی از دیگری مشخص شود، و در پیکره‌ی جامعه‌ی انسانی نقشی جداگانه داشته باشد). بی‌گمان

لَرَبِّ الْعَالَمِينَ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبَ يَا بَنِي إِبْرَاهِيمَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ» (بقره/ 2/132-130..) و چه کسی جز آنکه به سبک مغزی گراید-از آیین ابراهیم روی برمی‌تابد؛ و ما او را در این دنیا برگزیدیم و البته در آخرت [نیز] از شایستگان خواهد بود. هنگامی که پروردگارش به او فرمود: «تسلیم شو»، گفت: «به پروردگار جهانیان تسلیم شدم.» و ابراهیم و یعقوب، پسران خود را به همان [آیین] سفارش کردند [و هر دو در وصیتشان چنین گفتند:] «ای پسران من، خداوند برای شما این دین را برگزید پس، البته نباید جز مسلمان بمیرید.» «إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ» (آل عمران/ 3/19) (در حقیقت، دین نزد خدا همان اسلام است. «أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَ لَهُ أَسْلَمَ مِنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ». (آل عمران/ 3/83 و 85) آیا جز دین خدا را می‌جویند؟ با آنکه هر که در آسمان‌ها و زمین است خواه و ناخواه سر به فرمان او نهاده است و به سوی او بازگردانیده می‌شوند. و هر که جز اسلام، دینی [دیگر] جوید، هرگز از وی پذیرفته نشود. «... الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا...» (مائده/ 5/3). امروز دین شما را برایتان کامل و نعمت خود را بر شما تمام گردانیدم و اسلام را برای شما [به عنوان] آیینی برگزیدم... «دیناً قیماً ملة إبراهيم حنیفاً وما كان من المشركين» (انعام/ 6/161). ... دینی پایدار، آیین ابراهیم حق گرای؛ و او از مشرکان نبود. «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ». (توبه/ 9/33 و صف/ 61/9) او کسی است که پیامبرش را با هدایت و دین درست، فرستاد تا آن را بر هر چه دین است پیروز گرداند، هر چند مشرکان خویش نداشته باشند. «إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقِيمُ فَلَا تَظْلَمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ» (توبه/ 9/36) در حقیقت، شماره ماه‌ها نزد خدا، از روزی که آسمانها و زمین را آفریده، در کتاب [علم] خدا، دوازده ماه است؛ از این [دوازده ماه]، چهار ماه، [ماه] حرام است. این است آیین استوار، پس در این چهار [چهار ماه] بر خود ستم نکنید و همگی با مشرکان بجنگید، چنانکه آنها همگی با شما می‌جنگند و بدانید که خدا با پرهیزگاران است. «وَأَنَّ أُمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ». (یونس/ 10/106) و [به من دستور داده شده است] که به دین حنیف روی آور و زنه از مشرکان مباش. وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ». (نور/ 24/55) خدا به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند، وعده داده است که حتماً آنان را در این سرزمین جانشین [خود] قرار دهد؛ همان گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند جانشین [خود] قرار داد و آن دینی را که برایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند و بیمشان را به ایمنی مبدل گرداند، [تا] مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نگردانند و هر کس پس از آن به کفر گراید؛ آنانند که نافرمانند. «فَإِذَا رَكِبُوا

گرامی‌ترین شما در نزد خدا، متقی‌ترین شما است. خداوند مسلماً آگاه و باخبر (از پندار و کردار و گفتار شما، و از حال همه کس و همه چیز) است.» «وَمَنْ آيَاتِهِ خَلَقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخْتَفَاتُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ» [روم/۲۲] «و از زمره نشانه‌های (دال بر قدرت و عظمت) خدا، آفرینش آسمان‌ها و زمین و مختلف بودن زبانها و رنگ‌های شما است. بی‌گمان در این (آفرینش کواکب فراوان جهان که با نظم و نظام شگفت‌آور گردانند، و در این تنوع خلقت) دلالتی است برای فرزندگان و دانشوران.» «وَالَّذِينَ يَصَلُّونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ» [رعد/۲۱] «و کسانی که برقرار می‌دارند پیوندهایی را که خدا به حفظ آن‌ها دستور داده است، (از قبیل: رابطه انسان با آفریننده جهان، پیوند انسان با جامعه انسانی، و رابطه ی او با هموعان به ویژه خویشان و نزدیکان) و از پروردگارشان می‌ترسند و از محاسبه بدی، (که در قیامت به سبب گناهان داشته باشند) هراسناک می‌باشند.» و پیامبر (ص) چنین فرمود: «مَا أَطْبِقُكَ مِنْ بَلَدٍ وَأَحْبَبُ إِلَيَّ، وَلَوْ أَنَّ قَوْمِي أَخْرَجُونِي مِنْكَ، مَا سَكَنْتُ غَيْرَكَ» «هیچ سرزمینی پاک‌تر و محبوب‌تر از تو (ای شهر مکه) نزد من وجود ندارد؛ و چنان چه قوم من، مرا بیرون نمی‌کردند، غیر از تو جای دیگری را برای سکونت انتخاب نمی‌کردم.» آنچه به طور خاص و گسترده من باب مادی یا معنوی بودن جهان بهتر است در قالب اصل مذکور بدان پرداخته شود این است که، تقویت هویت ملی در دانش آموزان، باید زمینه ساز شناخت حقیقت وجودی خویش در جهان مادی به عنوان یک انسان با ویژگیهای منحصر به فرد خلقتی و ابعاد وجودی جسم و روح و نیل به این حقیقت باشد که خلقت جهان مادی و معنوی را هماهنگ با ابعاد جسمانی و روحانی انسان، خداوند اراده کرده است. بهتر است تقویت هویت ملی دانش آموزان در چهارچوب فرهنگ پذیری مبتنی بر ارزشها و عناصر فرهنگ اسلامی صورت گیرد تا زمینه شناخت جهان مادی و معنوی را هماهنگ با تکامل بعد مادی و معنوی وجود، برای دانش آموزان ایجاد نماید. به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 3-3- اعتبار نقش یادگیرنده، (3) هماهنگی وجود دارد، «يُرْفِعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ» (المجادلة/58) / آیه 11) خداوند کسانی را که ایمان آورده اند و کسانی را که علم به آنان داده شده درجات عظیمی می بخشد. در تفسیر این آیه شریفه، ابوذر (رحمه الله) گوید پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: ای اباذر طالب علم را خدا و ملائکه و پیامبران دوست می دارند. و علم را دوست نمی دارد مگر انسان با سعادت، پس خوشا به حال طالب علم، روز قیامت. و کسی که از خانه اش خارج شود تا دری از علم را به روی خود بگشاید، خداوند متعال به هر قدمش ثواب شهودی از شهدای بدر را می نویسد و طالب علم حبيب خدا است. و کسی که علم را دوست داشته باشد، بهشت بر او واجب می شود و صبح و شام در رضای خدا به سر می برد و از دنیا خارج نمی شود مگر آن که از کوثر می نوشد و از میوه بهشت می خورد و در جنت رفیق حضرت خضر (علیه السلام) خواهد بود. سپس حضرت فرمود: همه این فضیلت ها، تحت این آیه قرآن است که فرمود: «يُرْفِعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ

10. «تردیدی نیست که مقام علما نزد خداوند، همچون سایر مردم نیست و هرچه انسان عالم تر باشد، مقام و منزلت او نزد او بیشتر است. قرآن کریم علاوه بر آیه فوق در سوره زمر نیز به این مطلب مهم اشاره فرموده: «هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ؛ (الزمر/39) آیه 9) آیا کسانی که می دانند با کسانی که نمی دانند یکسانند؟!» و امام صادق علیه السلام نیز فرموده است: «فَضَّلَ الْعَالِمُ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضَّلَ الْقَمَرَ عَلَى سَائِرِ النُّجُومِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ؛ (11) 1 برتری عالم بر عابد مانند برتری ماه شب چهارده بر دیگر ستارگان است. به نظر محقق، انسان موجودی است که با نیازها، استعدادها و تواناییهای گوناگون در جهان مادی خلق شده است، دارای ویژگیهای گوناگون جسمی و روحی از جمله برخوردار از قوه عقل و اراده است. نیروی عقل به انسان قدرت تشخیص صحیح و آگاهانه و نیروی اراده به او قدرت انتخاب و رفتار صحیح را می دهد. وجود نیروی عقل در انسان او را به تفکر و کنجکاوی نسبت به امور مختلف سوق می دهد. جهان مادی عرصه عمل است. در دنیای مادی همه چیز برای انسان قابل لمس و تجربه عینی است. وجود نیروی تفکر و اراده این تجربه را برای دانش آموز امکان پذیر و نیرومند می کند. انسان با قدرت عقل نسبت به جهان مادی و پدیده های هستی، اندیشه می ورزد و با قدرت اراده دست به انتخاب و عمل می زند. کسب شناخت نسبت به امور مادی و محسوس، انسان را به شناخت واقعیت جهان و مادی بودنش، با ویژگیهای متغیر، محدود، نسبی و فناپذیر بودن، ناائل می کند. بنابراین لزوم تأکید بر اعتبار نقش یادگیرنده و فعال بودنش در جهان مادی و هدایت او به سمت جهان معنوی، در برنامه های درسی و تربیتی مورد نظر است. دانش آموز، انسانی است با ویژگیهای خلقتی جسم و روح، دارای نیازها، تواناییها و ظرفیتهای گوناگون و منحصر به فرد چون، قوه متمایز عقل و نیروی اراده و انگیزه که قادر است زندگی در جهان مادی را تحت اراده و اختیارش درآورد. دانش آموز، مخلوقی است که با سرشتی خدایی پا به عرصه وجود نهاده و این انگیزه درونی او را به سمت خالقش سوق می دهد. در عرصه تعلیم و تربیت بهتر است زمینه ای فراهم شود تا فطرت الهی دانش آموز فرصت بروز و ظهور یابد، به عبارتی استعدادها و قابلیتهای خدادادی اش به فعلیت و شکوفایی برسد. در فرایند یاددهی- یادگیری باید به نقش فعال دانش آموز در بهره گیری از نیروی عقل و انتخاب آزاد او در کسب علم و رسیدن به یادگیری، اعتماد کرد و فرصت فعالیت و تصمیم گیری آزادانه را برای او مهیا کرد. یادگیری عمیق و معنادار با بهره گیری همه جانبه از تمام محیط های یادگیری، از جمله محیط مدرسه، محیط اجتماعی- طبیعی و محیط خانواده، زمینه تعاملی هماهنگ و گسترده را برای دانش آموز ایجاد می کند که در ضمن یادگیری، به شناختی نو، دست می یابد. دانش آموز در تعامل با محیطهای یادگیری در جهان مادی و محسوس، پی به وجود تواناییها و نیازهای وجوی اش می برد، از ابعاد جسمی و روحی اش آگاه می شود، نسبت به حقیقت وجودی اش، تفکر می کند و به خودشناسی می رسد. جهان مادی فرصتی برای سعی و عمل است، تلاش انسان در جهت شناخت خود و شناخت جهان هستی و شگفتیهای خلقت، او را به شناخت خالق، رهنمون می کند، زمانی که انسان خود را شناخت و بدین علم دست یافت که جهانی که در آن زندگی میکند

جهان مادی، محسوس، محدود و پایان پذیر است و خالق همه جهان ها، خدای قادر و تواناست، به یکتای عالم، ایمان می آورد و این ایمان قلبی را به منصفه عمل در می آورد. ایمان عملی، رفتار و عمل مبتنی بر اخلاق الهیست، در این مرحله است که فطرت الهی اش شکوفا می گردد و می تواند به مراتبی از حیات طیبه در جهان مادی دست یابد. ایمان به خدا، باور به عدالت، جهان غیب و دنیای معنوی را برای انسان به دنبال دارد. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 3-4- اعتبار نقش مرجعیت معلم (مربی)، 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 2-4- معلم (مربی) هماهنگی وجود دارد، عنوان مقدس معلمی برگرفته از اوصاف خداوند متعال است قرآن کریم می فرماید: «بخوان به نام پروردگارت که جهانیان را آفرید. انسان را از خون بسته سرشت بخوان! و پروردگارت کریمترین است همان که آموخت با قلم، آموخت به انسان آنچه را که نمی دانست.» (سوره علق، آیات 1-5) «و خداوند شما را از شکمهای مادرانتان بیرون آورد در حالیکه چیزی نمیدانستید و به شما چشم و گوش و قلب به تدریج اعطا کرد تا مگر دانا شوید و شکر این همه نعمت را بجای آورید.» (سوره نحل آیه 78) «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 6-3- جامعیت، 7-3- توجه به تفاوتها، 11-3- یکپارچگی و فراگیری (برنامه درسی ملی، 11، 1391 و 10) هماهنگی وجود دارد، در مفهوم جامعیت: خدای متعال در آیه 89 سوره «نحل» می فرماید: و ما این کتاب آسمانی [قرآن] را بر تو نازل کردیم که بیان همه چیز در آن است. در مفهوم تفاوت و یکپارچگی: «وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ» (مائده: 48)؛ و اگر خدا می خواست همه شما را یک امت می ساخت. ولی خواست در آنچه به شما ارزانی داشته است بیازمایدتان. «كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ» (بقره: 213)؛ مردم یک امت بودند، پس خدا پیامبران بشارت دهنده و ترساننده را بفرستاد، و بر آنها کتاب بر حق نازل کرد تا آن کتاب در آنچه مردم اختلاف دارند، میانشان حکم کند. «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا» (سوره حجرات، آیه 13) ای مردم به تحقیق ما شما را از مرد و زن آفریدیم، به علاوه از شعبه ها و قبائل مختلف قرار دادیم که امکان شناخت متقابل وجود داشته باشد. «إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ» هر کدام از شما انسان ها که با تقواتر باشید در نزد خدا گرامی تر هستید. «لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ» (سوره تین، آیه 4)؛ ما انسان را در بهترین قوام و بهترین ارزشمندی از نظر ساختار وجودی آفریدیم. هر چند ممکن است به سوی پایین سقوط کند، مگر انسان های مؤمنی که دارای عمل صالح هستند. اما در هر صورت انسان در احسن تقویم آفریده شده است. «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ» (آیه 13 سوره حجرات) ای مردم ما شما را از مرد و زنی آفریدیم و شما را ملت ملت و قبیله قبیله گردانیدیم تا با یکدیگر شناسایی متقابل حاصل کنید در حقیقت ارجمندترین شما نزد خدا پرهیزگارترین شماست بی تردید خداوند

دانای آگاه است. محقق اظهار می دارد: خداوند انسان را با ابعاد جسم مادی و روح معنوی خلق کرد و ویژگیهای گوناگونی را در نهاد انسان، متفاوت از دیگران، سرشت. این تفاوتها، لازمه سعی و عمل انسان در جهان مادی و همکاری با دیگران در جهت مرتفع نمودن نیازهای وجودی و رشد و تکامل در جهان مادی و تحقق جهان معنوی و ابدی است. بنابراین، بهتر است برنامه های درسی و تربیتی به صورت هماهنگ و متناسب با ویژگیهای فردی همه دانش آموزان در راستای تحصیل شناخت نسبت به ابعاد مادی و معنوی جهان هستی، تدوین و اجرا گردد. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 8-3- تعادل، (برنامه درسی ملی، 10، 1391) هماهنگی وجود دارد، تعادل از جمله اصول الهی در جهان مادی است، جهانی که عرصه عمل است، عملی که مبتنی بر رعایت عدالت و به دور از افراط و تفریط، باشد. بنابراین در عرصه تعلیم و تربیت بهتر است برنامه های درسی به صورت هماهنگ و با رعایت حدود الهی و احترام به حقوق دیگران، در تمامی مراحل و بخش ها در راستای تلاش عادلانه و تحقق تکامل در جهان مادی و زمینه سازی برای نیل به جهان معنوی، تدوین و اجرا گردد» به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با اصل 9-3- یادگیری مادام العمر (برنامه درسی ملی، 10، 1391) هماهنگی وجود دارد، جهان مادی عرصه شناخت و عمل است. از آنجایی که دنیای مادی هر لحظه در حال تغییر و تحول است، لزوم نو شدن تجارب و کسب معارف جدید به طور پیوسته تا پایان عمر برای انسان، بارز است. جهان مادی مملو از ناهمواریها و مسائل مختلف است، بنابراین ضرورت مهارت آموزی برای مواجهه با تغییرات و مشکلات پیش روی جهان برای انسان، آشکار است. تلاش برای یادگیری مستمر در بُعد مادی جهان، امکان پذیر است و پاداش معنوی علم آموزی مبتنی بر ارزشهای اخلاق اسلامی، در جهان معنوی محقق می شود. «به نظر محقق میان هدف 5-1- مادی یا معنوی بودن جهان با 10-3- جلب مشارکت و تعامل (برنامه درسی ملی، 10، 1391) هماهنگی وجود دارد، «یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا ان اکرمکم عندالله اتقیکم» (سوره مبارکه حجرات آیه 13) ای مردم! شما را از مردی و زنی آفریدیم و شما را ملت ها و قبیله ها قرار دادیم تا به این وسیله یکدیگر را بازشناسید.....» «و شاورهم فی الامر» (سوره آل عمران آیه 159) ای پیامبر در کارها با آنها مشورت کن. «...واقاموا الصلاه و امرهم شوری بینهم» (سوره شوری آیه 38) مومنان کسانی هستند که نماز را برپا می دارند و در کارها با یکدیگر مشورت می کنند. ((و تعاونوا علی البر و التقوی و لاتعاونوا علی الاثم و العدوان و اتقوا الله ان الله شدید العقاب)) (آیه 2 سوره مائده) در نیکی و پارسایی با هم همیاری نمائید، نه در گناه و ستم کاری و از خدا بترسید که عذاب خدا بسیار سخت است. به نظر محقق، جهان مادی، میدان سعی و عمل است. خداوند انسان را با ابعاد مادی و معنوی و خلقیات فطری گرایش به دیگران برای رفع نیازهای وجودی اش و علاقه به یادگیری برای تلاش و فعالیت در جهان مادی، خلق کرد. لازمه برآورد کردن نیازها در زندگی اجتماعی، همکاری و مشارکت و تعاملات سازنده و مسئولانه با دیگران است. زندگی با دیگران و

شناخت علت العلل عظمت و شگفتیهای جهان مادی و حقیقت وجود جهانی کامل و بی انتها که عالم مجردات و معنویات است، برانگیخته می شود. لازم است روشهای یاددهی- یادگیری زمینه ای را مهیا کند تا دانش آموز بتواند ظرفیتهای وجودی اش را به کار گیرد، تجربیات گذشته و جدیدش را به هم پیوند دهد و استعدادهای فطری اش را شکوفا کند. انسان بر فطرت الهی آفریده شده است. شکوفایی استعدادهای فطری، انسان را به شناخت خالق، رهنمون می کند. در جریان این شناخت، انسان به طور پیوسته، تواناییهایش را ارزیابی میکند و با خودسنجی و خودباوری به خدا باوری می رسد. بروز تواناییها در مواجهه با جهان مادی و پدیده های آن در راستای شناخت حقیقت جهان مادی، که متغیر و فناپذیر است، انسان را به شناخت جهان معنوی و واقعی می رساند. روشهای یاددهی- یادگیری باید زمینه مناسب را برای شکوفایی استعدادهای دانش آموز به صورت بروز خلاقیتها و وجودی اش، خودانگیختگی، فعالیت و تلاش در جهان مادی، فراهم نماید. روشهای یادگیری نباید صرفاً جریان رسیدن به یادگیری دانش موجود باشد، بلکه باید زمینه ساز انگیزش و کشف علم نو برای دانش آموز باشد. حقیقت جهان مادی، علمی نو و بدیهی است و حقایق جهان معنوی، جاودانه و عالم غیب است، عالمی که بر خلاف جهان مادی، قابل مشاهده و تجربه عینی نیست و تنها چیزی که حقیقت آن را نمایان می کند، نظام زیباییها و شگفتیهای جهان مادی است که برای انسان قابل مشاهده و مطالعه است. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 4-6- محیط یادگیری (برنامه درسی ملی، 1391، 41 و 40) هماهنگی وجود دارد، روشهای مؤثر و مناسب یاددهی- یادگیری باید زمینه لازم برای تعامل علمی و اخلاقی دانش آموز با معلم و دانش آموزان دیگر در محیط مدرسه و سایر محیط های یادگیری، از جمله محیط اجتماعی- طبیعی را فراهم نماید. جهان مادی، جهانی است که در آن زندگی می کنیم، جهانی که محسوس و قابل مشاهده است، جهانی که از محیطهای انسانی و طبیعی تشکیل شده است. انسان در تعاملی سازنده و تکاملی با این محیطها، کار و مطالعه بر روی پدیده های طبیعی به صورت فردی و گروهی با بهره گیری از نیروی عقل و اراده به کسب معرفت نسبت به جهان مادی و قوانین حاکم بر پدیده های هستی نائل می گردد. آن هنگام که انسان، علم خود را در عمل به کار می گیرد، به عمق شناخت و حقیقت هستی نائل می گردد، این شناخت حقیقی، معرفت نسبت به خالق جهان مادی است. خداوندی که جهان را با ابعاد مادی و معنوی و فانی و باقی خلق کرده است. خداوندی که علم به جهان مادی را مقدمه شناخت جهان معنوی و ابدی قرار داده است. بنابراین بهتر است روشهای مناسب یاددهی- یادگیری زمینه ساز تعاملی سازنده و رشد دهنده در جهت تکامل فردی و جمعی، قرب الهی و سیر به سوی جهان معنوی و همیشگی باشد. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 4-7- مدیر مدرسه (برنامه درسی ملی، 1391، 14) هماهنگی وجود دارد، مدیر مدرسه به عنوان مؤمنی متعهد، زمینه ساز تدارک محیطهای متنوع، پویا و غنی و امکانات یادگیری برانگیزنده فعالیت، و تعامل اخلاقی و علمی دانش آموزان با محسوسات جهان مادی در راستای شکوفایی

همکاری برای رفع حوائج جسمی و روانی، تنها در جهان مادی و محسوس امکان پذیر است. بنابراین بهتر است، برنامه های درسی و تربیتی با جلب مشارکت و تعامل سازنده توأم با حس مسئولیت پذیری و احترام به کرامت ذاتی انسان، فرصت تفکر، مشورت و تبادل افکار برای ارائه رأی و نظر برای همه دست اندرکاران تعلیم و تربیت، فراهم نمایند، چینی فرصتی در جهان مادی برای انسان غنیمت است تا بتواند زیر چتر تعلیم و تربیتی که سازگار با ارزشهای الهی باشد، جسمش را از وسوسه های جهان مادی و تعلقات آن پاک کرده، روحش را به بالندگی برساند و زمینه حرکت به سمت جهان معنوی، ابدی و منزه را برای خود مساعد نماید. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 4- رویکرد و جهت گیری کلی، 3-4- محتوا (برنامه درسی ملی، 1391، 12 و 13) هماهنگی وجود دارد، جهان مادی، دنیای عمل است، همه چیز در جهان مادی باید در راستای هدف نهایی خلقت انسان یعنی نتیجه سعی و عمل او باشد، بنابراین، محتوای آموزشی در برنامه های درسی و تربیتی بهتر است متناسب با ویژگیهای ابعاد مادی و معنوی وجود، تهیه و تدوین گردد تا زمینه را برای شکوفایی استعدادهای تواناییهای فطری دانش آموز فراهم کند. محتوای آموزشی و تربیتی باید مفاهیم علمی و اخلاقی، مطابق با معیارهای تربیت اسلامی را در برگیرد، با یافته های علمی و فنی روز جهان و ارزشهای علمی و اخلاقی مؤکد شرع مقدس، هماهنگ باشد و با توجه به نیاز دانش آموزان و جامعه، سازگار با مبانی، اهداف و اصول اسلامی، تدوین گردد. بنابراین آموزش و تربیت محتوا برای دانش آموزان، نمونه ای از تلاش و عمل در عرصه جهان مادی، محسوس و تجربی است که خداوند یکتا آن را مبدأ حرکت به سمت جهان معنوی قرار داده است. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 9- اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاددهی- یادگیری 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 4-4- یاددهی- یادگیری، (برنامه درسی ملی، 1391، 14 و 13) هماهنگی وجود دارد، «اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنْزِلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا» (سوره طلاق، آیه ۱۲)؛ خداوند همان کسی است که هفت آسمان را آفرید، و از زمین نیز همانند آن ها را، فرمان [و تدبیر] او در میان آنها پیوسته فرود می آید، تا بدانید خداوند بر هر چیز تواناست و این که علم خدایه همه چیز احاطه دارد. «كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ» (سوره بقره، آیه ۱۲۵)؛ (همان گونه که رسولی [برای هدایت شما] پیامبری از خودتان در میان شما فرستادیم تا آیات ما را بر شما بخواند و شما را پاکیزه سازد و به شما کتاب و حکمت بیاموزد و آنچه را نمی دانستید به شما یاد دهد). به نظر محقق، چنانچه دانش آموز بتواند در جریان یادگیری، محیط زندگی و پدیده های پیرامون آن را بهتر بشناسد، این شناخت از جهان مادی او را در شناخت جهان معنوی یاری می کند. به بیان دیگر، اگر که روشهای یاددهی- یادگیری به گونه ای باشد که انگیزه دانش آموز را نسبت به پدیده های جهان مادی و مطالعه قوانین و روابط حاکم بر آنها تقویت کند، این انگیزه نیرومند او را به کسب شناخت بیشتر، وسیعتر و فراتر از این جهان، سوق می دهد و نسبت به

ابعاد مادی و معنوی وجود و مبتنی بر آن، شناخت بُعد مادی جهان هستی و ذخیره اخلاقیات برای تحقق جهان معنوی و روحانی، باشد. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 6- هدف کلی برنامه های درسی و تربیتی (برنامه درسی ملی، 14، 1391) هماهنگی وجود دارد، اهداف کلی برنامه های درسی و تربیتی، بهتر است زمینه ساز پرورش و شکوفایی عقلانی، ایمانی، علمی، عملی و اخلاقی دانش آموزان در جهان مادی با هدف مساعد نمودن شرایط و امکان عمل دانش آموز برای تعامل با جهان مادی و مشاهده عینی و ملموس پدیده های آن و کسب شناخت عقلانی، ایمان عملی و اخلاقی نسبت به حقیقت و شگفتیهای ویژگیهای مادی و معنوی وجود خود و ابعاد مادی و معنوی جهان و تحقق خودشناسی، خداشناسی و خودسازی در جهان مادی در راستای نیل به جهان معنوی و حقیقی، باشد.» به نظر محقق میان هدفمادی یا معنوی بودن جهان با اصل 7- شایستگیهای پایه، 1-7- تعقل (برنامه درسی ملی، 16، 1391) هماهنگی وجود دارد، و لَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنَّةِ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ (الأعراف، 179): گویا بعضی از مردم برای جهنم خلق شده‌اند و دوان دوان به سوی آن می‌شتابند. این افراد کسانی هستند که تفکر و تعقل ندارند و چشم و گوش بسته‌اند و بدون تفکر حرف می‌زنند و بدون تعقل رفتار می‌کنند. سپس می‌فرماید: آنها حیوان هستند. بعد تأکید می‌کند: از حیوان هم پست‌ترند؛ چراکه ایشان غافل و بی‌فکر هستند. به نظر محقق، هستی و پدیده های آن با همه زیباییها، عجائب، نظم و هنرمندی اش، مادی، محسوس، عینی، قابل مشاهده و تجربه، محدود، نسبی، متغیر و پایان پذیر است. اینها از جمله خواص ماده اند و مصداق عینی آن، جهان هستی و مخلوقات آن است. هستی قابل مشاهده و مطالعه با نیروی عقل است. انسان در سراسر قرآن کریم و احادیث و روایات معصومین (ع) دعوت به تدبّر در افعال الهی، جهان مادی و پدیده های آن، شده است. جهان هستی و پدیده های طبیعی چون محسوس و قابل مشاهده اند، مادی است. ماده محدود، نسبی، متغیر و تمام شدنی است حال آنکه غیر مادی، نامحسوس، نامحدود، مطلق و کلیست از جمله مجردات چون، خدا، روح، فرشتگان و جهان غیب که معنوی، حقیقی و معقول است. از اهداف آفرینش انسان، تدبّر و تعقل در جهان مادی به عنوان فعل بی بدیل و عظیم الهی است، اندیشه ای که ذهن انسان را به مثنیهای آفرینش و سرانجام خلقت و آفرینشی نو در جهانی معقول، معنوی و جاودان، سوق می‌دهد. بنابراین لزوم آموزش و یادگیری اصل تعقل در شناخت جهان مادی و معنوی برای دانش آموزان مبتنی بر معارف و احکام اسلامی، مورد نظر است. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با اصل 7- شایستگیهای پایه، 2-7- ایمان (برنامه درسی ملی، 17، 1391) هماهنگی وجود دارد، «مؤمنان همان کسانی‌اند که چون خدا یاد شود دل‌هایشان بترسد و چون آیات او بر آنان خوانده شود بر ایمانشان بیفزاید و بر پروردگار خود توکل می‌کنند» (انفال: 2). «همان کسانی که ایمان آورده‌اند و دل‌هایشان با یاد (ذکر) خدا آرام می‌گیرد». (رعد: 28). «ابراهیم نه یهودی بود و نه نصرانی، بلکه حنفی مسلمان (حنیفاً مسلماً) بود و از مشرکان نبود (و ماکان من المشرکین). در حقیقت

نزدیک‌ترین مردم به ابراهیم همان کسانی‌اند که او را پیروی کرده‌اند و [نیز] این پیامبر و کسانی را که (به آیین او) ایمان آورده‌اند؛ و خدا سرور مؤمنان است» (آل عمران: 67-68). به نظر محقق، جهان هستی، مادی و محدود است. خداوند برای هدایت انسان به سوی جهان معنوی و غیر مادی، پیامبران و امامانش را نازل کرده تا انسان را به شناخت غایت‌مندی جهان مادی، دعوت کنند، باور به حقیقت جهان مادی، مقدمه حرکت به سوی حیات طیبه و جهان معنی و حیات اعلی است. خداوند هر لحظه حاضر و ناظر بر جهان است، منظور اصلی از خلقت جهان مادی و بعثت امامان و پیامبران، هدایت انسان به سمت جهان معنوی است. «به نظر محقق میان هدفمادی یا معنوی بودن جهان با اصل 7- شایستگیهای پایه، 3-7- علم (برنامه درسی ملی، 17، 1391) هماهنگی وجود دارد، عَمَّ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ: آنچه را که انسان نمی‌داندست [بتدریج به او] آموخت. (علق، 5) يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ: خدا [رتبه] کسانی از شما را که گرویده و کسانی را که دانشمندند [بر حسب] درجات بلند گرداند. (مجادله، 11) به نظر محقق، انسان با کسب معرفت عقلانی و دینی نسبت به وجود خویش و نیازها، تواناییها، جایگاه و حدودش در جهان هستی و در ارتباط با دیگران، و نسبت به جهان و وجود نظم، رابطه و قوانین حاکم بر پدیده های آن، پی به وجود خالق دو عالم می‌برد که جهان را با ابعاد مادی و معنوی، خلق کرده است. دنیایی که در آن زندگی می‌کنیم با تمام واقعیتش، دنیای مادیت است. به عبارت دیگر جهان محدود، متغیر، نسبی و فناپذیر است. حقیقت این جهان مادی، جهانی دیگر است، جهانی که نامحدود، مطلق، حقیقی و جاودان است، جهانی که دین مبین اسلام که نشأت یافته از وحی، قرآن، سنت، احادیث و روایات معصومین (ع) است، بر حقایق آن گواهی می‌دهد، جهان معناست. آن هنگام که انسان به آفریننده مخلوقات، ایمان آورد بدین شناخت دست می‌یابد که خداوند از آفرینش این جهان مادی و ناپایدار، هدف و غرضی داشته است و آن، پلی است برای گذر به جهان معنوی، معقول و حقیقی. نزول وحی، قرآن، پیامبران و امامان معصوم (ع) و حضرت خاتم، محمد مصطفی (ص) و شرع مقدس اسلام، برای عدالت گستری، تکمیل اخلاق و هدایت انسانها از جهان مادی به جهان معنوی و جاودانه است. بنابراین لزوم تأکید و آموزش این اصل در تحقق علم و آگاهی در دانش آموزان نسبت به شناخت ویژگیهای مادی و معنوی وجود خویش، ابعاد مادی و معنوی جهان هستی و خالق آسمانها و زمین، در برنامه های درسی و تربیتی مهم است. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با اصل 7- شایستگیهای پایه، 4-7- عمل (برنامه درسی ملی، 18، 1391) هماهنگی وجود دارد، «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا» (سوره مریم، آیه 96). همانا کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند، به‌زودی خدای رحمان برای آنان محبتی در دل قرار خواهد داد. «فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا» (سوره کهف، آیه 110) پس، هر که امید به لقای پروردگارش دارد، باید که کار شایسته انجام دهد. «به نظر محقق، عمل به آموزه های دینی، عمل به دستورات الهی برای رشد و شکوفایی فردی و اجتماعی است. به عبارت دیگر آموزه های دینی، رعایت اخلاق و آداب الهی برای تعالی خود و

دستورات الهیست. معارف اسلامی در زمینه اعتقادات، اخلاق و احکام است. زمینه شناخت و اعتقاد نسبت به یگانگی خداوند، روز معاد، عدالت، پیامبری، امامت و نظام خلقت، تنها در این جهان مادی برای انسان، مهیاست. این شناخت و اعتقاد با بهره مندی از قوه خدادادی و فطری عقل و توسل به راهنمایی شرع مقدس که منبع معارف اسلامی است، در این جهان مادی و محسوس که عرصه عمل است، برای انسان حاصل می شود. معارف اسلامی در زمینه اخلاق که مطابق با حدود، قوانین و وظایف الهی است، بوسیله عقل حاصل می شود. اخلاق الهی و عمل به آن در جهان مادی و همه زمینه های فردی، جمعی و اقتصادی به صورت کار و کسب حلال و رعایت اعتدال در استفاده از نعمتهای الهی، در زمینه اجتماعی و طبیعی به صورت، حفظ محیط زیست و رعایت حدود دیگران و احترام به انسانها با نظر به سرشت الهی وجودشان، در زمینه علمی، آموزشی و تربیتی در اجرای عدالت آموزشی با احترام به وجود تفاوت در ویژگیهای مادی و معنوی دانش آموزان و حفظ حرمت معلم به عنوان الگوی اخلاقی برای دانش آموزان، در اجرای تعلیم و تربیت، مبتنی بر احکام و دستورات اسلامی و ارزشمند داشتن علم و علم آموزی و عالمان، در زمینه فرهنگی با حفظ و تعالی ارزشهای فرهنگ اسلامی در جامعه و حفظ هویت ملی، در زمینه سیاسی با اجرای حکومتی مردمی و عادلانه مبتنی بر تدابیر مورد نظر دین مبین اسلام، در زمینه بهداشتی با رعایت و اجرای روشهای سلامت جسمی و روحی انسان، مورد نظر است. این معارف با بهره گیری از نیروی عقل و تفکر و کسب شناخت و عمل در جهان مادی و محسوس برای انسان قابل حصول است و مقدمه ای برای تحقق جهان معنوی. بنابراین لزوم رعایت این اصل و آموزش و یادگیری معارف اسلامی برای دانش آموزان در جهت حصول معرفت نسبت به مادی یا معنوی بودن جهان و زمینه کسب این معارف در جهان مادی، در نظام تعلیم و تربیت و اجرای برنامه های درسی و تربیتی مورد نظر است. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8- حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 2-2-8- حوزه تربیت و یادگیری قرآن و عربی (برنامه درسی ملی، 1391، 23 و 22) هماهنگی وجود دارد، خداوند در دنیای مادی و فناپذیر برای هدایت انسانها به سوی جهان معنوی و حقیقی، قرآن، کتاب نورانی و کلام مقدسش را نازل کرده است. دنیای مادی، جهانی که انسانها در آن زندگی می کنند، منزلگاه موقت است، بعد معنوی جهان، دنیای باقی، همیشگی و ابدیست، جهانی حقیقی، معنوی، معقول، روحانی، نامحدود، پایدار و جاودانه که سراسر نور الهیست. لازمه زندگی دنیوی، برخورداری از هدایت الهی است و آن هدایت، چراغ نورانی قرآن کریم است، چنانکه لازمه زندگی معنوی، گذر از زندگی در جهان مادی با توشه تقوا در پرتو کلام الهی مزین در قرآن معین است. لزوم کسب معرفت نسبت به خدا و برخورداری از هدایت الهی، درک معنای کلام خدا در قرآن کریم است و لزوم درک معنای آیات الهی، آشنایی با زبان عربی به عنوان زبان قرآنیست. بنابراین ضروریست در برنامه های درسی و تربیتی، یادگیری قرآن و زبان عربی به منظور کسب معرفت نسبت به مادی یا معنوی بودن جهان هستی و انس همیشگی با قرآن کریم به عنوان چراغ راه جهان مادی به جهان معنوی، مورد امعان

محیط طبیعی- اجتماعی است. اجرای حدود الهی در عرصه عمل تنها در زندگی دنیوی و جهان مادی، امکان پذیر است. جهان مادی فرصت شناخت و عمل است، شناخت خود با تمام ظرفیتهای و ضعفها و شناخت جهان مادی با تمام محدودیتهای و زیباییها و شگفتیهایش در راستای عمل به حفظ و آبادانی جهان و محیط زیست مخلوقات هستی. شناخت خالق انسان و جهان، ایمان به او و عمل به حدود الهی، در راستای تکامل انسان و جهان،- عبودیت و تحقق حیات طیبه و حیاتی دیگر است، که همان جهان معنا، عالم غیب و دنیای همیشگی است که بعد معنوی جهان هستی را در بر می گیرد، جهانی که برای رسیدن به آن باید در دنیای مادی، سعی و عمل کرد. بنابراین لزوم تأکید اصل عمل در برنامه های درسی و تربیتی با هدف تحقق حیات طیبه در جهان مادی و حصول حیات معنوی، مورد نظر و اهمیت است. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با اصل 7- شایستگیهای پایه، 5-7- اخلاق (برنامه درسی ملی، 19، 1391 و 18) هماهنگی وجود دارد، «و قولوا للناس حسنا» و با مردم (به زبان) خوش سخن بگویید. (بقره/سوره ۲، آیه ۸۳) خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ (الاعراف: 199). طریقه عفو و بخشش پیش گیر و امت را به نیکوکاری امر کن و از مردم نادان روی بگردان. به نظر محقق، جهان مادی، عرصه عمل است. سعی و تلاش تنها در جهان مادی امکانپذیر است. جهان مادی، جهان مشاهده، شناخت و عمل است. جهانی که هر لحظه در حال تغییر و نو شدن است و فرصت برای انسان اندک. جهانی که سراسر نظم و هنر و زیبایی است و همه این شگفتیها برای انسان قابل لمس است. جهانی که انسان به تناسب تواناییها و نیازهایش میتواند بر آن تسلط یابد و در جهت رفع نیازها و شکوفایی استعدادهایش در آن کار و تلاش نماید و از نعمتهای الهی به حد نیاز و با رعایت اعتدال برخوردار گردد. تلاش انسان در جهان مادی باید با رعایت اخلاق الهی باشد. اخلاق، اجرای حدود الهیست. اخلاق بعد عملی ایمان قلبی به خداست. اخلاق، تقوا پیشه کردن در تمامی جوانب زندگی فردی و اجتماعیست. اخلاق، رعایت آداب، رسوم، وظایف، قوانین، مسئولیتهای، دستورات و احکام الهی در تمامی عرصه های زندگی فردی، اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، تربیتی، علمی و فنیست. ارزش قائل شدن به خود، دیگران و طبیعت، ارزش قائل شدن به کار و کسب حلال، علم، علم آموزی و عالم، خانواده و معلم همگی از موارد حصول اخلاق الهیست و آن جز در این جهان مادی امکان پذیر، نمی باشد. بنابراین لزوم رعایت اصل اخلاق در راستای حصول معرفت در دانش آموزان نسبت به مادی یا معنوی بودن جهان هستی و رعایت اخلاق الهی در جهان مادی برای تحقق قرب الهی و صعود به عالم بالا، جهان معنوی، در برنامه های درسی و تربیتی مورد نظر است. «به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8- حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 1-2-8- حوزه تربیت و یادگیری حکمت و معارف اسلامی (برنامه درسی ملی، 22، 1391-20) هماهنگی وجود دارد، یادگیری معارف اسلامی، زمینه مناسب برای تقویت اندیشه، ایمان و عمل الهی در دانش آموزان است. معارف اسلامی از منابع قرآن، سنت و سخنان گرانبار ائمه اطهار و امامان معصوم (ع) اخذ شده است، که نشأت یافته از احکام و

نظر قرار گیرد. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8-حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 3-2-8- حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی (برنامه درسی ملی، 25، 1391 و 24) هماهنگی وجود دارد، یکی از ابزارهای زندگی در جهان مادی که خداوند به انسان عنایت کرده است، زبان است. زبان وسیله ارتباط و تعامل با دیگران است. دنیای مادی، منزلگاه سعی و عمل است. انسان در جهان مادی نیازها و حوائجی دارد که ضرورت بودن در کنار دیگران، زندگی اجتماعی، کار و همکاری جمعی را ایجاب می کند. دنیای مادی، پلی است برای گذر به سمت جهان معنوی، حقیقی و جاودانه، بنابراین یکی از طرق طی این مسیر، تعامل و ارتباط سازنده و بالنده با دیگران در راستای مرتفع نمودن نیازها و تمایلات انسانی است. تعامل اخلاقی و عادلانه انسان با دیگران باید در راستای تحقق منافع فردی و جمعی و رشد و شکوفایی فردی و اجتماعی باشد. کاربرد زبان در ارتباط با دیگران باید به صورت برقراری تعامل سازنده مبتنی بر اخلاق الهی و انتقال ارزشهای اخلاقی و حفظ و شکوفایی فرهنگ اصیل اسلامی در جهت حرکت به سوی جهان معنوی و عالم بالا باشد. بنابراین بهتر است در برنامه های درسی و تربیتی، حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی در راستای معرفی و شناخت ابعاد مادی و معنوی جهان برای دانش آموزان مورد نظر قرار گیرد.» به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8-حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 4-2-8- حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر (برنامه درسی ملی، 27، 1391-25) هماهنگی وجود دارد، شناخت و بصیرت فرهنگی، نشانگر هویت شخصی و ملی هر فردی در یک جامعه و سرچشمه تعالی فرهنگ است. در جوامع اسلامی، فرهنگ و عناصر فرهنگی چون دانش، ارزشها، آداب و رسوم و فن آوری، ریشه در ارزشهای اسلامی و قرآنی و سنت پیامبر اکرم (ص) دارد. از جمله عناصر شناخت جهان هستی با هدف مادی یا معنوی بودن آن، فرهنگ و هنر است. بعد مادی جهان، عرصه تفکر، شناخت و عمل است. تفکر، شناخت و عملی که مبتنی بر معارف قرآنی و اسلامی باشد، مسیر حرکت را به سوی رشد و تکامل همه جانبه انسان، قرب الهی و ساکن شدن در جهان معنوی، حقیقی و ابدی، هموار میکند. بنابراین لزوم آموزش و یادگیری فرهنگ و هنر در چهارچوب ارزشهای اصیل دینی که نشأت گرفته از احکام الهیست، بارز و آشکار است. ضرورت این یادگیری در شکل گیری هویت اصیل اسلامی برای فرد، حفظ و تعالی ارزشها و میراث فرهنگی، تعامل و تبادل فرهنگ ملی و جهانی میان انسانها با هر مسلک، مذهب، نژاد و طبقه ای در راستای معرفی، انتقال و گسترش ارزشهای فرهنگ اسلامی، رشد و توسعه فردی، اجتماعی و ملی و رسیدن به استقلال و خودکفایی، مورد نظر است. لزوم یادگیری هنر و زیبایی برای کسب شناخت درباره خالق زیباییها و هنرمند قادر و توانای جهان مادی، خداوند یکتا، به منظور حق شناسی و شکرگزاری از آفریده های زیبایش در جهان مادی و حفظ و تعالی نعمتهای مادی و طبیعی مبتنی بر استفاده سازنده از آنها برای رفع نیازها و شکوفایی زندگی فردی و جمعی، مورد نظر است. معرفت و بصیرت فرهنگی و هنری، انسان را به شناخت ابعاد مادی

و معنوی جهان هستی نائل می کند که این بهتر است در برنامه های درسی و تربیتی مورد نظر قرار گیرد.» به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8-حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 5-2-8- حوزه تربیت و یادگیری سلامت و تربیت بدنی (برنامه درسی ملی، 29، 1391 و 2) هماهنگی وجود دارد، روح در کالبد جسم سالم به بالندگی و شکوفایی می رسد. جهان مادی، عرصه تکامل جسم و شکوفایی روح و پرواز آن به سوی جهان معنوی و ابدی است. سلامت جسم مادی، تنها در این جهان مادی، امکانپذیر است. جهان مادی فرصتی برای سلامت و تربیت جسم، تزکیه و تهذیب نفس، خودسازی و در نهایت بالندگی روح معنوی انسان است، مقدرات این امکان تنها در جهان مادی فراهم است. تربیت بدنی در عرصه ورزش در قالب تمرینات و فعالیتهای سالم جسمی به صورت فردی و گروهی، سبب شادی و نشاط جسم و روح، سلامت و ایمنی بدن از آسیبها و بیماریها، افزایش اعتماد به نفس و تعامل با دیگران، دوری از گوشه گیری، فرد گرایی و تک روی، ارضای تمایلات، علائق و احساسات درونی، به فعلیت رسیدن استعدادها و ظرفیتهای وجودی، رهایی از احساس پوچی و ناامیدی، تلاش برای زندگی و رفع نیازها، تسلط بر هوای نفس و گرایش به فضایل و دوری از رذایل اخلاقی، تعامل اخلاقی با دیگران مبتنی بر ارزشهای اخلاق الهی، رشد و تکامل فردی و اجتماعی و تحقق هدف نهایی قرب الهی، است. سلامت و تربیت بدنی در دنیای مادی بدست می آید و به صورت نردبانی است برای صعود به سرمنزل مقصود، تقریب به آسمان الهی و سکونت در جهان معنوی و همیشگی. بنابراین حوزه تربیت و یادگیری سلامت و تربیت بدنی با هدف معرفی ابعاد مادی و معنوی جهان به دانش آموزان، در برنامه درسی و تربیتی از اهمیت برخوردار است.» به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8-حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 6-2-8- حوزه تربیت و یادگیری کار و فناوری (برنامه درسی ملی، 30، 1391، و 29) هماهنگی وجود دارد، تربیت و یادگیری کار و فناوری به دانش آموزان با هدف کسب مهارت برای زندگی تعاملی و سازنده در جهان مادی مورد نظر است. از آنجایی که انسان با نیازها و ویژگیهای خلقتی گوناگونی آفریده شده است، برای تأمین خواسته هایش و شکوفایی تواناییهایش، وابسته به دیگران به شکل زندگی اجتماعی، کار و تلاش جمعی و تولید و رفاه همگانیست. بنابراین لزوم تربیت و یادگیری کار و فناوری در عرصه ی جهان مادی، مبتنی بر دستورالعمل های اسلامی و هماهنگ با ارزشهای اخلاقی و رفتاری مورد نظر شرع مقدس در راستای رشد و تکامل فردی و اجتماعی و تعامل و همکاری سازنده، از اهمیت برخوردار است. کار و اشتغال در دنیای مادی که عرصه ی عمل است، باید در جهت تحقق نیازهای فرد و جمع، اجرای عدالت، تعادل و هماهنگی، احترام متقابل به یکدیگر بر اساس باور به الهی بودن فطرت انسانی و کرامت وجودی اش، تبادل رأی و نظرات اخلاقی، رفتاری و علمی میان افراد در گروه های کاری، تلاش در جهت رفع حوائج و علائق جمعی، تسلط بر رفتار و کنترل عواطف و احساسات، گرایش به فضایل اخلاقی و دوری از رذایل، خودباوری، خودیابی، خودکنترلی، مشارکت جمعی،

را می دهد که بتواند به صورت منطقی و استدلالی درباره جهان مادی اندیشه کند و به شناختی الگویی و قانونمند نائل گردد. این اصل بهتر است، دانش آموز را به این شناخت برساند که، جهانی که در آن زندگی میکنند، جهان مادی، محسوس، قابل مشاهده و تجربه است، جهانی که هر جزء آن دارای فرمولی مسئله گشا، منظم، و استدلالی است. این جهان فارغ از جهان معنوی، تحت اراده و اختیار انسان است، انسان با تفکر بر روی پدیده های هستی و اکتساب معرفتی دقیق، منظم و استدلالی نسبت به روابط بین آنها، قادر است بر آنها تسلط یابد و به شکلی منطقی، کار و عمل نماید. جهان معنوی دور از دسترس انسان و فراتر از اراده و اختیار اوست. دنیای مادی، راه رسیدن به دنیای معنوی است. یادگیری این حوزه، دانش آموز را به شناختی رمز گشا نسبت به جهان مادی نائل می کند. رمز پیدایش نظام هستی و مخلوقات آن با تمام وابستگی، هماهنگی و زیبایی، تواناترین خالق شگفتیها، خداوند یکتاست. شناخت باری تعالی، دانش آموز را به ایمان و باوری عمیق نسبت به خلقت جهان با ابعاد مادی و معنوی نائل می کند، جهانی که در آن زندگی می کنیم، هدفمند است و غایت آن، جهان حقیقی، معنوی و ابدیست.» به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8- حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 9-2-8- حوزه تربیت و یادگیری علوم تجربی (برنامه درسی ملی، 1391، 36 و 35) هماهنگی وجود دارد، یادگیری علوم تجربی به دانش آموز مهارت شناخت علمی دنیای مادی و محیط پیرامونش را میدهد. در چهارچوب یادگیریهای این حوزه، دانش آموز می آموزد که چگونه بر اساس قواعد علمی با محیط مادی پیرامونش، تعامل تجربی برقرار کند و بر آن دخل و تصرف نماید. در حوزه علم تجربی، دانش آموز یاد می گیرد که به صورت عملی، دنیای مادی و پدیده های طبیعت را مورد مشاهده و مطالعه قرار دهد، از اسرار و روابط میان پدیده های مادی، اطلاعات جمع آوری نماید، و آنها را مورد دستکاری و آزمایش قرار دهد تا به شناخت تجربی جهان مادی، نائل گردد. یادگیری این حوزه، دانش آموز را به واقعتهای جهانی نائل می کند که در آن زندگی می کند، جهانی که مادی و محسوس است، جهانی که هر جزء آن قابل مشاهده و تجربه انسان است، دنیایی که صرفاً با هدف عمل و تلاش انسان برای کشف اسرارش خلق شده است، دنیایی که هر لحظه در حال تغییر و پیچیدگی خاصی است که تغییرات آن در چهارچوب علم تجربی قابل شناخت و پیچیدگی آن قابل حل است. تعامل تجربی با جهان مادی، شگفتیهای خلقت را برای انسان آشکار می کند و مسیر شناخت خالق عجایب هستی را به روی انسان باز می کند. ایمان به خالق زیباییهای هستی، انسان را به سمت تعامل تجربی سازنده و آبادکننده با محیط طبیعی سوق می دهد، تعاملی که با مسئولیت پذیری نسبت به آفریده های خداوند، شکل می گیرد و انسان را به حق شناسی و شکرگزاری از نعمتهای جهان مادی در برابر خالق، دعوت می کند. یادگیری علوم تجربی صرفاً انتقال روشهای تجربی و علمی مطالعه جهان مادی نیست، حوزه یادگیری علوم تجربی به دانش آموز این مهارت را میدهد که بتواند علاوه بر اکتساب علم نسبت به واقعتهای جهان هستی به کشف علم نسبت به حقایق جهان و دانشی نو دست یابد. کشف این حقیقت که، جهان مادی بعد نازل

افزایش اعتماد به نفس و در نهایت کار و تلاشی سازنده و رشد دهنده در دنیای مادی در راستای نیل به دنیای معنوی و حقیقی به دانش آموزان، مورد نظر است. آموزش و یادگیری کار و اشتغال به دانش آموزان باید متناسب با نیازهای جسمی و روحی و علایق، استعدادها و ظرفیتهای وجودیشان باشد. اهمیت کار و کسب حلال در جهان مادی که عرصه سعی و عمل است، بارز و آشکار است، جهانی محسوس که لزوم کار و تلاش در آن مبتنی است بر ارتباط و تعامل ملموس و زنده با پدیده های مادی محیط پیرامون و تسلط بر طبیعت. جهان مادی، جهان محسوس و جهان معنوی، جهان معقول و نامحسوس است. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8- حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 7-2-8- حوزه تربیت و یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی (برنامه درسی ملی، 1391، 33-31) هماهنگی وجود دارد، لازمه زندگی در دنیای مادی، رابطه و تعامل متقابل با دیگران در محیط اجتماعی- طبیعی است. انسان با نیازها و تواناییهای گوناگون خلق شده است که برای برآورده کردن خواسته های جسمی و روحی اش، ناگزیر از زندگی اجتماعی و تعامل توأم با همکاری، مشارکت و هم فکری با دیگران است. دنیای مادی سراسر سعی و عمل است. زندگی در جهان مادی نیازمند مجهز شدن به مهارتهایی است که کار و تلاش را برای انسان آسان و نشاط آور کند. از جمله مهارتهای مورد نیاز زندگی، تعاملات انسانی در چهارچوب اخلاق مبتنی بر حدود و وظایف الهیست. تعاملی که به صورت مشارکت، همکاری و تبادل نظر مبتنی بر مسئولیت پذیری فردی و جمعی، بر پایه احترام متقابل و اجرای حدود و حقوق دیگران، در راستای تحقق اهداف و منافع فردی و اجتماعی با رعایت عدالت، کنترل هوای نفس و تسلط بر رفتار در همه حال متناسب با ویژگیهای جمع، در جهت شکوفایی تواناییهای فردی و رسیدن به رفاه، رشد و تکامل همه جانبه، به صورت سازنده و تعالی بخش در چهارچوب فرهنگ و ارزشهای ملی اسلامی و به طور گسترده در عرصه جهان مادی با انسانهای جوامع دیگر با هدف تعمیم باورهای اصیل اسلامی، در جهان مادی، مورد نظر است. تعاملات انسانی در جهان مادی باید مبتنی بر حدود و موازین الهی باشد. زندگی و روابط اجتماعی انسان در جهان مادی باید بر اساس ایمان به وحدانیت خداوند یکتا و عمل به این باور قلبی در جهت رضای دیگران با حفظ حرمت و کرامت ذاتی انسان و باور به حاکم بودن سنن و ابتلاء الهی بر رفتارهای فردی و جمعی و در نهایت در جهت سیر به جهان ابدی و معنوی و نیل به مقام قرب الهی، باشد.

« به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8- حوزه های تربیت و یادگیری-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 8-2-8- حوزه تربیت و یادگیری ریاضیات (برنامه درسی ملی، 1391، 34 و 33) هماهنگی وجود دارد، دانش آموز مهارت شناخت منطقی، استدلالی، منظم، دقیق و قانونمند نسبت به جهان مادی و پدیده های آن را کسب نماید. جهان مادی، عرصه تفکر، شناخت و عمل است. پدیده های مادی جهان برای انسان، محسوس و قابل تجربه است. جهان مادی از نظم و دقت برخوردار است، میان پدیده های هستی روابط سازمان یافته و ضابطه مند، حاکم است. تربیت و یادگیری ریاضیات به دانش آموز این مهارت

تر جهان معنوی و بالاست. بُعد مادی جهان، دنیایی است که در آن زندگی می‌کنیم، زندگی در جهان مادی، موقت، کوتاه، گذرا و فانی است. تلاش برای شناخت جهان مادی، انسان را به حصول معرفت نسبت به خالق جهان و حقیقت آن، که جهان غیب و معنوی است، ناائل می‌کند، چرا که اینهمه رمز و راز، نظم و دقت، زیبایی و هنرمندی، روابط و هماهنگی در جهان، نشان از جمال زیبای خالق می‌تواند باشد که غرضی فراتر از این جهان مادی در خلقت آن داشته است. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 2-8-بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 10-2-8- حوزه تربیت و یادگیری زبانهای خارجی (برنامه درسی ملی، 1391، 37، 1391) هماهنگی وجود دارد، خداوند انسانها را با خلقتی یکسان و فطرتی متمایل به زندگی با دیگران و علاقه به یادگیری در جهان مادی و خاکی، زندگی بخشد. جهان مادی، میدان سعی و عمل است، مصداق عینی و ملموس این حقیقت در گرایش انسان به دیگران با هدف همکاری برای رفع نیازهای متنوع و متعدد وجودی اش و علاقه به دانستن معارف گوناگون بشری در سطح جهان، قابل مشاهده است. بنابراین بهتر است اهمیت یادگیری زبانهای خارجه متناسب با نیازهای مختلف انسان از جمله شناخت فرهنگهای مختلف زندگی در سطح جهان مادی، در دانش آموزان تقویت شود. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 8- حوزه های تربیت و یادگیری: 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 11-2-8- حوزه تربیت و یادگیری آداب و مهارت های زندگی و بنیان خانواده (برنامه درسی ملی، 1391، 39، 38) هماهنگی وجود دارد، آموزش آداب زندگی اجتماعی و خانواده، دانش آموز را به مهارتهایی برای بهتر زندگی کردن، زندگی اصولی در اجتماع و با خانواده مطابق با آداب و رسوم اسلامی، مجهز می‌کند. هدف از خلقت جهان مادی، رشد و تکامل همه جانبه انسان، تقرب به خدا و سیر به سوی جهان معنوی و حقیقی است. تحقق حیات طیبه در دنیای مادی وسیله ای برای رسیدن به جهان معنوی است. زندگی صحیح در اجتماع و با خانواده در راستای تحکیم بنیان خانواده یکی از راه های تحقق مراتبی از حیات طیبه است. آموزه های این حوزه مهارتهای لازم در زمینه آداب و رسوم معاشرت و تعامل در زندگی خانوادگی و اجتماعی را در مواجهه با خانواده به صورت ارتباط صحیح با اعضای خانواده، عهده داری وظایف نقشهای پدری، مادری، همسری، فرزندی و مسئولیت پذیری در قبال این نقشها و داشتن ارتباطی اخلاقی و معاشرت صحیح با افراد انسانی در اجتماع به صورت تعامل صحیح با هم کلاسی ها، هم سالان، دوستان، اولیاء مدرسه، اولیاء، خانه، همکاران، همشهریان و هم وطنان را به دانش آموزان مطابق با رسوم، حدود و وظایف اسلامی که منشأ آن دستورات و قوانین الهی است، یاد می‌دهد. زندگی در جهان مادی، در عرصه های اجتماعی و خانوادگی، سعی و عمل انسان برای رسیدن به هدف عالی حیات است. تحکیم بنیان خانواده، رفتار و عمل مطابق با ارزشها، آداب و رسوم، سنن و اصول اخلاقی در برخورد با خانواده و اجتماع، متناسب با معیارهای اسلامی یکی از نشانه های ایمان عملی به خداوند است. تشکیل خانواد از طریق ازدواج مطابق با سنت رسول اکرم (ص) که فرستاده و جانشین خدا بر روی زمین است، از عوامل و روشهای تحکیم بنیان خانواده است. خداوند جهان

مادی را آفرید و خانواده را کانون آرامش و حیات طیبه روی زمین قرار داد. جهان مادی و زندگی صالح و مخلصانه در پهنه بیکرانه آن در تعامل الهی با انسانها، مقدمه رسیدن به حیات معنوی و جاودانه است. بنابراین، لزوم یادگیری مهارتهای زندگی اجتماعی و خانواده برای دانش آموزان مورد نظر است. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 4- رویکرد و جهت گیری کلی، 5-4- ارزشیابی: 10- اصول حاکم بر ارزش یابی پیشرفت تحصیلی و تربیتی (برنامه درسی ملی، 1391، 41، 1391) هماهنگی وجود دارد، زندگی در این جهان، فرصتی برای خودآگاهی، خودارزیابی، خودتصمیم گیری و خودشکوفایی است. خودشناسی و جهان شناختی، انسان را به خداشناسی و آگاهی نسبت به افعال الهی در خلقت جهان مادی و جهان معنوی، می‌رساند. بنابراین، بهتر است فرایند ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در راستای خودشناسی و خودسنجی با احترام به کرامت الهی انسان و ایجاد احساس خودباوری و احترام به خود، اجرا گردد. خودشناسی و شناخت جهان مادی و روابط، نظم و قوانین میان پدیده های هستی و در مرحله بالاتر، معرفت نسبت به خالق جهان مادی، انسان را به این شناخت می‌رساند که خداوند جهان را به صورت یک کل یکپارچه با ابعاد مادی و معنوی که به هم وابسته و مکمل یکدیگرند، خلق کرده است. بنابراین بهتر است فرایند ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در راستای شناختی کامل و یکپارچه نسبت به خود، جهان مادی و معنوی و آفریدگار جهان و انسان باشد. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 11- فرایند تولید و اجرای برنامه های درسی و تربیتی (برنامه درسی ملی، 1391، 37، 1391) هماهنگی وجود دارد، تولید و اجرای برنامه های درسی و تربیتی لازم است متناسب با ابعاد مادی و معنوی وجود و ویژگیهای این ابعاد در دانش آموزان و در راستای شناخت ابعاد مادی و معنوی جهان هستی، عمل و رفتار مطابق با اخلاق الهی در جهان مادی و تدارک برنامه سفر با توشه اخلاقی تقوا به سمت جهان معنوی و پاک، صورت گیرد. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 12- سیاست های تولید مواد و رسانه های یادگیری (برنامه درسی ملی، 1391، 45) هماهنگی وجود دارد، موضوعات و محتویات آموزشی و درسی و ابزار، وسایل و منابع یادگیری لازم متناسب با ویژگیهای ابعاد مادی و معنوی وجود دانش آموز و زمینه سازی برای تعامل شناختی با جهان مادی و پدیده های محسوس محیط پیرامون در راستای کسب شناخت نسبت به ابعاد مادی و معنوی جهان و تحقق حیات طیبه در جهان مادی و جهان معنوی، انجام گیرد. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 13- ساختار و زمان آموزش: 1-13- ساختار نظام آموزش و پرورش (برنامه درسی ملی، 1391، 46) هماهنگی وجود دارد، لزوم مطابقت ساختار آموزش و پرورش با ویژگیهای ابعاد مادی و معنوی منحصر به فرد دانش آموزان در تمام مراحل و پایه های تحصیلی و زمینه سازی برای تعامل شناختی، ملموس و عینی دانش آموزان با تجربیات، اطلاعات و فنون جهان مادی و محسوس در راستای شکوفایی تواناییهای جسم مادی و روح معنوی و تحقق شناخت نسبت به ابعاد مادی و معنوی جهان هستی، مورد نظر است. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با

نشأت یافته از ارزشهای اسلامی باشد، هویت واقعی و اصیل و جوهره وجود روحانی و معنوی انسان را بدو القاء میکند و ذاتی متعالی را به عنوان اساس آفرینش هویتش به او معرفی میکند. چنین هویتی عنصری متعالی دارد که لازمه بقایش، برقراری وحدت، انسجام و برابری میان انسانها است. در جوامع غیر اسلامی هویت بخشی فارغ از معیارهای اسلامی، مورد نظر است. « به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 1-4- دانش آموز (برنامه درسی ملی، 1391، 11) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در وجود قوای فطری عقل، اراده، انگیزه و فعالیت در انسان، قابل تفسیر است، قوایی که او را از موجودات دیگر جهان هستی متمایز کرده است. انسان تنها موجود متفکر است که با بهره مندی از نیروی عقل، میتواند فکر کند و درباره امور مختلف به تحصیل شناخت بپردازد. پیدایش نیروهای کارآمد عقل و فعالیت در انسان تصادفی نبوده است و علتی فراتر از علت‌های مادی و این جهانی در بلندای آسمانها و عمق معنویات، دست اندرکار خلقت برترین موجود عالم هستی بوده است، آن روزنه نورانی و اراده جاودانه در ملکوت اعلی، خداوند یکتاست. بنابراین، دانش آموز وجودی متعالی، ذاتی کریم، امانتی الهی و معلول علتی فرامعنوی، فرارادی و فراعتلیست که باید به عنوان موضوع اصلی و مهم تعلیم و تربیت، مورد احترام و توجه وافر قرار گیرد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با اصل 2-4- معلم (مربی) (برنامه درسی ملی، 1391، 12) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در اصل معلم، قابل تعریف است. خالق عقل در انسان خداوند است. چرا که تنها، قدرت بی منتهای اوست که توانایی آفرینش این نیروی شگفت انگیز را دارد. خداوند خرد را به انسان عطا نمود تا بتواند به کمک فکر کردن، پی به وجود خالق برد و به ذات پاکش ایمان بیاورد و در مسیر الهی با اخلاق و عمل صالح گام بردارد. خداوند جهان هستی و انسان را خلق کرد و برای هدایت مخلوقاتش، انبیاء عظام را نازل کرد تا راهنما و معلم انسان در زندگی دنیوی، رسولان الهی باشند و راهنمای فطری و درونی انسان، عقل و نیروی تفکرش. معلم با الگو گرفتن از جانشینان خدا بر روی زمین، نقش راهنما برای دانش آموزان را دارد تا زمینه ساز شناخت خداوند واحد به عنوان علت و اساس خلقت، برای دانش آموزان باشد. « به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با اصل 6-3- جامعیت، 7-3- توجه به تفاوتها، 11-3- یکپارچگی و فراگیری، (برنامه درسی ملی، 1391، 11 و 10) هماهنگی وجود دارد، وجود برخی تفاوت‌های خلقتی میان انسانها و گوناگونی در ویژگیهای وجودی در سرشت انسانی، حاکی از تدبیرگری علت و اساسی در ورای عقل و شعور متعارف انسانی در جهان مادی است، علتی که سنت ابتلا و آزمایش میان انسانها را وضع نمود تا میزان تقوا مبتنی بر اخلاص، عمل صالح، اخلاق فاضله و رفتار و کردار مطلوب و صحیح میان انسانها را مورد سنجش قرار دهد. پشت پرده همه تفاوتها و گوناگونی میان انسانها در تواناییها، نیازها، ظرفیتهای و قابلیت‌های جسمی و روحی و در ورای تفاوت‌های مادی، علتی فراعقلی، فراپیشی، فرا دنیوی، نامحدود، جاودان و معنوی است و آن خالق یکتا و قادر تواناست. در جریان تعلیم و تربیت نیز لزوم توجه به تفاوت‌های فردی

13- ساختار و زمان آموزش: 2-13- زمان تعلیم و تربیت (برنامه درسی ملی، 1391، 46) هماهنگی وجود دارد، زمان تعلیم و تربیت رسمی و غیر رسمی لازم است متناسب با ویژگیهای مادی و معنوی وجودی دانش آموزان، زمینه ساز تعامل شناختی دانش آموز با بهره گیری از تواناییهای فطری اش با انواع محیطهای یادگیری علاوه بر محیط رسمی مدرسه باشد، محیط خانوادگی و محیطهای زنده، ملموس و طبیعی جهان مادی، سرشار از تجارب و اطلاعات است، اوقات رسمی مدرسه، کلاس درس و حیات مدرسه، معلمان و اولیاء مدرسه زمینه ساز کسب شناخت نسبت به خود و حقیقت جهانی که در آن زندگی می کنیم، جهانی که مادی، محسوس، محدود و ناپایدار است و درک وجود جهانی که بالاتر از این جهان فانی میتواند وجود داشته باشد، هستند، این بصیرت که خداوند همه چیز را با ابعاد کامل و یکپارچه خلق کرده است و درایت و توانایی او نمی تواند تنها در آفرینش ابعاد مادی وجود انسان و جهان، جاری باشد. آنچه که کامل، غنی، ملموس، واقعی و قابل مشاهده برای دانش آموز است، محیط مادی پیرامون و پدیده های آن است که منبع آیه ها و مثالهای الهی در خلقت شگفت انگیز جهان مادی و حقیقت آن، یعنی جهان معنوی، است. « به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 14- سیاستها و الزامات اجرایی (برنامه درسی ملی، 1391، 48) هماهنگی وجود دارد، اجرای برنامه های درسی و تربیتی بهتر است در تناسب با ویژگیهای ابعاد وجودی دانش آموزان، سازگار با ارزشهای اسلامی در راستای شکوفایی ابعاد مادی و معنوی وجود و تحقق یادگیری نسبت به حقیقت وجودی جهان و ابعاد مادی و معنوی آن، صورت گیرد.» به نظر محقق میان هدف مادی یا معنوی بودن جهان با 15- ارزشیابی برنامه درسی ملی (برنامه درسی ملی، 1391، 49) هماهنگی وجود دارد، ارزشیابی برنامه درسی ملی در راستای نتیجه سنجی مرحله ای و پایانی از میزان تحقق اهداف تعلیم و تربیت مبتنی بر ایجاد شناخت و تحقق یادگیری نسبت به حقایق وجودی خویش و ابعاد مادی و معنوی جهان هستی و خالق که جهان مادی را یکسان و هماهنگ با نیازهای وجودی بشر سامان داده و با تدبیر حکیمانه خود آن را پرورانده است، انجام شود تا انسان با بهره برداری از منابع و ظرفیتهای جهان مادی در مسیر دستیابی به جهان معنوی و حقیقی گام بردارد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی- 1-3- دین محوری (برنامه درسی ملی، 1391، 9) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در چهارچوب دین قابل تعریف است. قوانین، احکام، اخلاق و حدود الهی در منبع غنی و استوار دین مبین اسلام ارائه شده است. دین اسلام با الهام از آیات الهی در قرآن کریم، علت و اساس جهان هستی را، پروردگار بی همتا معرفی میکند، تنها نیرویی که قادر است با اراده بی بدیل خود، جهان هستی را در پهنه ای بیکران از زمین و آسمان با نظم، دقت، زیبایی و شکوه خلق کند و در سایه اراده و تدبیر بی پایان خود، نظام خلقت را به طور هماهنگ و متعادل در مسیر متعالی عبودیت، بندگی و سجود، اداره کند. « به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی اصل 2-3- تقویت هویت ملی (برنامه درسی ملی، 1391، 9) هماهنگی وجود دارد، تقویت هویت ملی اگر که مبتنی بر آموزه های فرهنگ

نشان داده شده است، به دانش آموزان معرفی نماید.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 4- رویکرد و جهت گیری کلی- 4-4- یاددهی- یادگیری، 9- اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاددهی-یادگیری(برنامه درسی ملی، 1391، 41 و 13) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در زمینه سازی فرایند یاددهی- یادگیری برای تعامل سازنده دانش آموز با محیط طبیعی و مشاهده شگفتیهای خلقت در جهت شناخت علت وجودی خود و جهان هستی، قابل تفسیر است.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 4-5- ارزش یابی- 10- اصول حاکم بر ارزش یابی پیشرفت تحصیلی و تربیتی(برنامه درسی ملی، صفحه 13 و 42) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در اجرای ارزشیابی سازگار با فطرت دانش آموز، حفظ کرامت انسانی و در راستای شکوفایی فطرت الهی، قابل تعریف است. علتی که انسان را بر فطرت خود آفرید و هدف از آفرینش انسان را شکوفایی فطرت و تقرب به اساس خلقتش، قرار داد، علت الّعلل جهان هستی است.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 6-4- محیط یادگیری(برنامه درسی ملی، 13، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در بهره گیری از ظرفیتهای نظام هستی، تفسیر می شود. طبیعت، نشانه ای از اراده توانای علتی است که فیض قدرتش بر گستره نظام هستی فوران کرده و ظرفیتهای نامحدودی بر طبیعت افاضه نموده است تا انسان از این منابع طبیعی در جهت بهبود زندگی، بهره برداری نماید و زبان به ستایش نعمتهای الهی بگشاید.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 7-4- مدیر مدرسه در(برنامه درسی ملی، 14، 1391) هماهنگی وجود دارد، مدیر مدرسه باید معلمی مؤمن و متعهد باشد. مؤمن کسی است که به خدا ایمان دارد و او را علت و اساس پیدایش جهان هستی میداند. انسان مؤمن، ایمان قلبی و باور درونی به صانع حکیم، تنها علت عظیم و یگانه اساس جهان هستی را دارد و به دستورات الهی که سرچشمه احکام شرع و فرامین اولیاء خدا و ائمه اطهار (ع) است با عزمی راسخ و قلبی سرشار از یقین، عمل میکند.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 5- الگوی هدف گذاری، 6- هدف کلی برنامه های درسی و تربیتی (برنامه درسی ملی، 1391 و 15 و 16) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در اهداف کلی برنامه های درسی و تربیتی در راستای تربیت همه جانبه عقلی، ایمانی، علمی، عملی و اخلاقی دانش آموزان، تعریف می شود، به گونه ای که دانش آموز بتواند به شناخت یکپارچه حقیقت وجودی خود و واقعیت جهان هستی برسد و بدین ترتیب با شناخت حقیقت که در نظام و زیباییهای خلقت، عینی و ملموس است، علت و اساس جهان هستی را دریابد. عناصر ایمان، علم، عمل و اخلاق حول محور تعقل دور می زنند، بدین گونه که علت و اساس هستی که پدیدآورنده انسان و جهان است، قدرتی فطری به نام عقل را در نهاد انسان، قرار داده است. انسان بوسیله عقل در هستی و پدیده های آن اندیشه میکند و در شگفتی ها و اسرار خلقت، تعقل می ورزد و در جریان تعقل و خردورزی، به وجود علتی توانا، زیبا و منظم که خداوند علتهاست، پی می برد و به ذات پاکش ایمان می آورد و این

میان دانش آموزان با احترام به علت و اساس این تفاوتها در راستای رعایت عدالت و اخلاق الهی با اجرای هماهنگ و متعادل برنامه های درسی و تربیتی، متناسب با ویژگیهای منحصر به فرد خلقتی دانش آموزان و توجه به نیازهای جامعه در بخشهای مختلف آن به سرمایه های تربیت دیده نهاد انسان ساز آموزش و پرورش، مورد نظر است.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با اصل 3-8- تعادل (برنامه درسی ملی، 10، 1391) هماهنگی وجود دارد، رعایت تعادل در امورات دنیوی و پرهیز از افراط و تفریط نشان از عدالت بیکران علتی بی مثال در آفرینش هماهنگ، منسجم و متعادل مخلوقات هستی دارد، پدیده های طبیعت در نظامی هماهنگ و وابسته به هم سازمان یافته اند و کالبد وجودی انسان به صورت یک کل منسجم از جسم و روح ترکیب یافته که به صورتی متعادل هستی انسان را در سیستمی از اعضا، زنده نگه میدارد، این نظم، زیبایی و دقت که در قالبی موزون و هماهنگ بی کم و کاست و متعادل و یکپارچه در مسیری زنجیره ای و مستقیم جریان دارد، علت و اساسی فراسوی فکر محدود بشری دارد و آن خداوند عدالت گستر است. لزوم توجه به اصل تعادل در برنامه های درسی و تربیتی در اجرای هماهنگ و عادلانه برنامه ها از مرحله هدف گذاری تا ارزشیابی متناسب با ویژگیهای متفاوت دانش آموزان، نیازهای جامعه، خانواده ها و موضوعات درسی در راستای تحقق عدالت الهی، مورد نظر است.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با اصل 9-3- یادگیری مادام العمر، (برنامه درسی ملی، 10، 1391) هماهنگی وجود دارد، علت و اساس هستی خداوندی است که به انسان خواندن را آموخت. فراگیری علم نسبت به حقیقت وجودی خود، جهان هستی و انسانها، معرفت نسبت به علت این شگفتیها را برای انسان حاصل میکند. شناخت عقلانی مبتنی بر معیارهای اسلامی، زمینه اکتساب معرفت الهی را فراهم میکند. یادگیری مادام العمر دلالت بر اکتساب شناختی عقلانی، معنادار، عمیق و پیوسته دارد که انسان را به درکی پایدار نسبت به حقیقت جاودان و علت الّعللی بی انتها، نائل میکند. بنابراین لزوم ایجاد چنین مهارتی در دانش آموزان نسبت به فهم علت و اساسی معقول، معنوی و ابدی بر بینه گیتی، مورد نظر است.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با اصل 10-3- جلب مشارکت و تعامل (برنامه درسی ملی، 10، 1391) هماهنگی وجود دارد، خداوند انسانها را با خلقتی یکسان و نیازها و تواناییهای گوناگون آفرید و این حقیقت، نشان از علتی دانا و حکیم است که لزوم مشارکت را در تفاوتها، اراده کرده است. بنابراین برنامه های درسی و تربیتی بهتر است با پذیرفتن حقیقت تفاوت میان انسانها، متناسب با نیازهای گوناگون دانش آموزان، جامعه، خانواده ها و موضوعات درسی به صورت تعامل مشارکتی بر اساس تبادل نظریات همه دست اندرکاران تعلیم و تربیت، تدوین، اجرا و ارزیابی گردد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 3-4- محتوا (برنامه درسی ملی، 13، 1391 و 12) هماهنگی وجود دارد، محتوای درسی بهتر است به گونه ای تدوین و اجرا گردد که عظمت پروردگار را در علت و اساس بودن خلقت هستی همانگونه که در دین مقدس اسلام، سنت، آیات قرآن کریم و روایات و احادیث معصومین (ع)

اسلامی (برنامه درسی ملی، 1391، 22-20) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در دایره معارف دینی، قابل تعریف است. دین مبین اسلام، انسان را به ایمان فکری نسبت به ذات اقدس باری تعالی دعوت می کند، تفکر در خلقت هستی، انسان را به شناخت صانع و مالک آفریدگان نائل می کند. مبانی توحیدی در شرح اسلام، توجه به وحدت و یگانگی خالق در آفرینش جهان هستی را تأکید می کند. خداوند انسان را خلق کرد و انسان باید بتواند ارتباط خود را با خالق و دیگر مخلوقات، معنادار سازد. دانش آموز باید بتواند خداوند را به عنوان یگانه علت و اساس هستی درک کند و دریابد که تنها خداست که جهان را با همه شکوه و عظمتش پدید آورده است و در این عرصه پهنای گیتی، انسان را در مقام دستاورد بی نظیرش، نسبت به دیگر مخلوقاتش، کرامت بخشیده است و به عنوان تحسین برانگیزترین آفریده اش بر بلندای زمین نسبت به دیگر آفریدگان قرار داده است. انسان باید جایگاه خود را نسبت به مقام حق و در ارتباط با دیگر انسانها درک کند و برای خوشنودی خداوند، در جهت کسب رضای خلق خدا، تلاش نماید. ایمان به وحدانیت و یگانگی خداوند، باور به نبوت، معاد، عدل، عالم غیب و حیات جاودانه، سرچشمه اعتقاد به پروردگار یکتا به عنوان یگانه علت و اساس جهان هستی است. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 2-2-8- حوزه تربیت و یادگیری قرآن و عربی (برنامه درسی ملی، 23، 1391 و 22) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در تربیت و یادگیری قرآن و عربی، قابل تعریف و تفسیر است. قرآن کریم، چراغ راهنمای انسانهاست، آیات نورانی قرآن، دلالت بر علت و تدبیرگر جهان هستی، خداوند باقی دارد. فهم آیات روشنگر قرآن کریم، ایمان به کلام هدایتگر پروردگار است که بی پرده و مستقیم در قالب آیات و معانی با انسان سخن می گوید و راه هدایت را به او می نمایاند. زبان عربی، زبان قرآن است و لزوم یادگیری زبان عربی برای درک بهتر و سهل تر آیات الهی و فهم احادیث و روایات معصومین (ع) من باب معرفی خداوند به عنوان تنها علت، صاحب مالک و مدبّر جهان هستی، ضروری است. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 2-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 3-2-8- حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی (برنامه درسی ملی، 25، 24، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در تعامل و ارتباط متقابل انسانها با یکدیگر با بهره گیری از زبان به عنوان مهمترین نعمت الهی، قابل تفسیر است. زبان وسیله انتقال ارزشهای دینی است که از احکام الهی نشأت یافته و تنها خداوند یکتا را به عنوان خالق جهان هستی معرفی میکند. بهتر است، حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی بر ارتباط اخلاقی انسان با دیگران از طریق زبان که یکی از نعمتهای الهی است، تأکید نماید. یکی از استعدادهای فطری و الهی انسان، تعامل با دیگران است، انسان بوسیله تعامل زبانی، اخلاق سرشتی و الهی اش را ظهور میدهد و به دیگران انتقال می دهد. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 2-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 4-2-8- حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر (برنامه درسی ملی، 27، 1391-25) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی بر اساس تربیت و

علم و معرفت را در جهت شکران نعمتهای الهی به صورت اطاعت از فرامین خدا که در قرآن کریم، شرع مقدس، سنت و احادیث ائمه اطهار (ع)، به عنوان علت و اساس هستی معرفی گردیده است و دوری از رذایل اخلاقی، به منصفه عمل در می آورد. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 7- شایستگیهای پایه: 1-7- تعقل (برنامه درسی ملی، 16، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در اصل تعقل، قابل تعریف است. تدبّر در اسرار وجود و شگفتیهای جهان هستی، انسان را به شناخت علت و اساس رُموز خلقت می رساند. بنابراین لازم است در برنامه های درسی و تربیتی، زمینه برای برانگیختن نیروی اندیشه و خردورزی در دانش آموزان فراهم شود. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با اصل 7- شایستگی های پایه- 2-7- ایمان (برنامه درسی ملی، 17، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در اصل ایمان، قابل تعریف است. آن هنگام که انسان با نیروی فطری عقل، درباره اسرار و شگفتیهای وجود خویش و قوانین و نظامات جهان هستی و پدیده های طبیعی به فکر فرو می رود و به تحصیل شناخت عقلانی نسبت به خویشتن و جهان هستی نائل می آید، به مرحله خدانشناسی وارد می شود و تنها خداوند یکتا، قادر و توانا را عالم بر اسرار و شگفتیهای آفرینش می شناسد، علم به اینکه محال است اینهمه رمز و راز و نظم و زیباییهای حیرت انگیز در کالبد وجودی انسان و جهان، از نیروی دیگری جز خداوند واحد نشأت یابد، بدین ترتیب به ساحت پاکش ایمان می آورد و تنها آفریدگار جهانیان و خالق اینهمه شگفتی را علت و اساس پیدایش هستی میداند. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 7- شایستگیهای پایه: 3-7- علم (برنامه درسی ملی، 17، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در اصل علم، قابل تعریف است. اکتساب معرفت نسبت به اسرار وجودی خویش و نظم و زیبایی جهان هستی، انسان را به تحصیل علم درباره علت و اساس زیباییها، هماهنگی و تعادل در جهان هستی، نائل می کند. بنابراین بهتر است برنامه های درسی و تربیتی زمینه تحصیل علم درباره خداوند یکتا را به عنوان علت و اساس جهان هستی برای دانش آموزان مهیا کند. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با اصل 4-7- عمل (برنامه درسی ملی، 18، 1391) هماهنگی وجود دارد. مفهوم علت و اساس جهان هستی در اصل عمل، قابل تعریف است. ایمان واقعی به خداوند یکتا به عنوان علت العلل جهان هستی، عمل به این باور است. عمل به ایمان، اعتقاد قلبی و راسخ به خداوند واحد به عنوان اساس و گرداننده جهان هستی است. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با اصل 5-7- اخلاق (برنامه درسی ملی، 19، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در اصل اخلاق من باب نمونه، ارزش قائل شدن به مخلوقات هستی و محیط زیست که نشان از ایمان به خالق هستی و رعایت اخلاق الهی در مواجهه با آفریدگان دارد، قابل تعریف و تفسیر است. لازمه ایمان حقیقی به خداوند یکتا به عنوان علت و اساس جهان هستی، رعایت حدود الهی و تعهد به ارزشهای اخلاقی است. «به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 1-2-8- حوزه تربیت و یادگیری حکمت و معارف

یادگیری فرهنگ و هنر قابل تعریف است. فرهنگ در جوامع اسلامی مبتنی بر معیارهای دین مبین اسلام شکل گرفته است. فرهنگ اسلامی، فرهنگ خداباوری و اعتقاد به ارزشهای مطلوب الهیست، فرهنگ اسلامی مبتنی بر توحید است، اعتقادی که تنها خدای واحد را یکتای عالم هستی میداند و می شناساند. یکی از عناصر فرهنگ، هنر است. هنر قالب ادبی، شعری و نقاشی است که در پیکره فرهنگ اسلامی، رنگ و بوی وحدانیت را به تصویر می کشد و صانع یگانه خلقت را خدای شعر، ادبیات، نثر و نقاشی معرفی میکند که چه هنرمندانه جهان هستی را در قالبی زیبا، لطیف، منعطف و پویا به تصویر کشیده و خلق کرده است. تربیت و یادگیری هنر مبتنی بر تعامل تعالی بخش و سازنده دانش آموز با جهان خلقت و مشاهده شگفتیهای هستی انسان و جهان است که دانش آموز را به تحصیل شناخت درباره هنرمند زیبای خلقت، علت و اساس جهان هستی، خداوند بی منتها سوق میدهد.

« به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 8-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 5-2-8- حوزه تربیت و یادگیری سلامت و تربیت بدنی (برنامه درسی ملی، 28، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در چهارچوب تربیت و یادگیری سلامت و تربیت بدنی، قابل تعریف و تفسیر است. وجود ابعاد جسمی و روحی با ویژگیهای عقل، اراده و عاطفه در انسان، امری اتفاقی نیست و در پس پرده اسرار این شگفتیها، دستی عظیم و نیرومند در کار است که چنین اعجازی را با نظامی هماهنگ و بی نظیر در کالبد انسان، زنده کرده است. وجود انسان، یک کل واحد از ترکیب جسم و روح است که به صورت هماهنگ و وابسته به یکدیگر، ارگانیک انسان را شکل داده اند، سلامت جسم، سلامت روح را تضمین می کند و سلامت روح و روان، سلامت و امنیت جسم را تأمین می کند. روح در کالبد جسم سالم به بالندگی می رسد و بدین ترتیب جسم و روح هر دو به تکامل و شکوفایی نائل می گردند. هدف از خلقت جهان هستی، تکامل و شکوفایی وجودی انسان و در نهایت قرب الی الله است. بنابراین بهتر است تربیت و یادگیری سلامت بدن و ورزش با تأکید بر هدف علت بودن خداوند یکتا بر عرصه هستی و اهمیت سلامت جسم در تضمین سلامت روح الهی انسان، در برنامه های درسی و تربیتی مورد توجه قرار گیرد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 6-2-8- حوزه تربیت و یادگیری کار و فن آوری (برنامه درسی ملی، 30، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در تربیت و یادگیری کار و فناوری قابل تعریف است. انسان اگر که علم به علت بودن خداوند بر جهان هستی بیاید و بداند که تنها خداوند یکتا او را آفریده و تنها اوست که بر آفریدگانش نظارت دارد و هر لحظه خدا او را می بیند و همیشه خود را در محضر باری تعالی حاضر بداند، برای رسیدن به کمال و تقرب به یکتای عالم، لازم است بر نفس خود تسلط یابد و در جهت خدمت به بندگان خدا و کسب رضای الهی گام بردارد. یکی از راه های رسیدن به این مقصود، داشتن کار و کسب حلال است، که آن فرصتی است برای انسان که هم به خویشتن در دوری از هوای نفس خدمت کند و هم به خلق خدا و تلاش در جهت رفیع نیازهای دیگران.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی

با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 7-2-8- حوزه تربیت و یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی (برنامه درسی ملی، 33، 1391-31) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در تعاملات انسانی، تعریف می شود. یکی از غرایز باطنی در وجود انسان، گرایش به ارتباط با دیگران است، این غریزه، فطری است و فطرت انسان الهیست، تنها خداوند قادر و تواناست که چنین خلق نیرومندی را در نهاد انسان آفریده است، خدایی که علت و اساس جهان هستی است، انسان را آفرید و از روح خود بر کالبد خاکی اش دمید، سپس بر آفرینش چنین دستاورد شگفت انگیزی خود را ستود و انسان را گرمی داشت و نسبت به مخلوقات دیگر کرامتش بخشید. همه انسانها از آفرینش یکسان در محضر الهی برخوردارند و هدف از خلقت، تمسک همه انسانها به صورت منسجم به ریسمان الهی است. خداوند رضای خود را در رضای خلق قرار داده است و این لزوم تعاملات انسانی و همکاری و مشارکت سازنده، مسئولانه و تعالی بخش را در راستای رشد و تکامل فردی و اجتماعی و تحقق مراتبی از حیات طیبه و قرب الی الله، در پی دارد. « به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 8-2-8- حوزه تربیت و یادگیری ریاضیات (برنامه درسی ملی، 33، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در یادگیری ریاضیات قابل تفسیر است. ریاضیات، مهارت تفکر منطقی، منظم، دقیق، قانونمند و هوشمندانه نسبت به جهان هستی را در دانش آموز تقویت میکند، چنین مهارتی، قدرت درک نظام و موازین طبیعت و پدیده های طبیعی را در دانش آموز پرورش میدهد و انگیزه فعالیت، تعامل و مطالعه محیط پیرامون را در دانش آموز بر می انگیزد و او را به کشف حقیقت جهان هستی و پدیدآورنده و گرداننده این همه عظمت و شکوه در ذره ذره کائنات و جزء جزء گیتی، دعوت میکند. جهانی که یک لحظه از حرکت و تکاپو باز نمی ایستد و در پیکره ای منظم و هماهنگ، در شکل مدلی هنری، نموداری قابل فهم و هوشمندانه، الگویی منطقی و استدلالی از روابط میان پدیده ها را ترسیم میکند، جهانی که به صورت فرمولی دقیق، علت و اساس آفرینش، خداوند زیبا و حکیم را به تصویر می کشد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 9-2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 9-2-8- حوزه تربیت و یادگیری علوم تجربی (برنامه درسی ملی، 36، 35، 1391) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در چهارچوب یادگیری علوم تجربی، قابل تفسیر است. علوم تجربی، علم مطالعه طبیعت است. مطالعه طبیعت مبتنی بر مشاهده تجربی و علمی پدیده های طبیعی و تحصیل شناخت نسبت به قانونمندی و روابط علت و معلولی حاکم بر محیط طبیعت است. شناخت حاصل از تعامل تجربی با محیط پیرامون، انسان را به شناخت صاحب و مالک این نظام هماهنگ در جهان هستی سوق می دهد که چنین خلقت با شکوهی، بی تردید خالق با تدبیری دارد که علت و اساس این هستی اعجاب انگیز است. تربیت و یادگیری علوم تجربی چنین شناختی را نسبت به عظمت خلقت برای انسان ایجاد میکند و او را به مرحله باور به قدرت بیکرانه خداوند یکتا در پیدایش جهان هستی می رساند.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 10-2-8- حوزه تربیت و یادگیری

هستی، خداوند یکتاست که جهان پاک، عالم معنا و جاودانه را پاداش پرهیزکاران قرار داده است. بنابراین لازم است فرایند تولید و اجرای برنامه های درسی و تربیتی در جهت اکتساب مراتبی از حیات طیبه برای دانش آموزان، صورت گیرد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 12- سیاست های تولید مواد و رسانه های یادگیری (برنامه درسی ملی، 1391، 45) هماهنگی وجود دارد، تولید مواد و رسانه های یادگیری لازم است متناسب با فطرت وجودی، تواناییها و نیازهای گوناگون دانش آموزان، جامعه و بخشهای مختلف آن، ضرورتهای خانواده ها و نیازهای موضوعات درسی و دانش و فنون نوین، به صورت منعطف، پویا، برانگیزنده، غنی، متنوع و در راستای تحقق شناخت نسبت به علت و اساس آفرینش انسان به عنوان موجودی متمایز با تواناییهای عقلانی در مقام نیرویی برای فکر کردن درباره امور مختلف و توانایی اراده و انتخاب برای تصمیم گیری و انجام عمل بر اساس نیروی اندیشه و وجود انگیزه فعالیت، کنجکاوی و گرایش به دانستن و آموختن در فطرت انسان، مورد نظر و رعایت قرار گیرد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 13- ساختار و زمان آموزش: 1- 13- ساختار نظام آموزش و پرورش (برنامه درسی ملی، 1391، 46) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در ساختار و زمان تعلیم و تربیت، قابل تعریف است. وجود ویژگیهای گوناگون در انسان، ظرفیتهای، تواناییها و قدرت اراده، نشان از وجود آفریدگاری میدهد که، در مقام قدرت بینهایت ابدیت و ازلیت، صاحب اراده ای مطلق است. خداوند توانایی که اساس هستی در تصرف اراده و نیروی عظیم اوست. خداوندی که خالق اراده ها و صانع تواناییهای مخلوقات هستی است. خداوندی که از عصاره اراده و قدرتش بر سرشت انسان دمیده است. استعدادهای فطری، نعمتی الهیست که در جهان مادی به انسان عنایت شده است. بهتر است توجه به انسان با ویژگیهای مادی و معنوی خلقی اش و علت و اساس آفرینش این کالبد جسمی و روحانی، در سازماندهی ساختار تعلیم و تربیت مورد نظر قرار گیرد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 13- ساختار و زمان آموزش: 2- 13- زمان تعلیم و تربیت (برنامه درسی ملی، 1391، 17) هماهنگی وجود دارد، تنظیم زمان تعلیم و تربیت رسمی و غیر رسمی متناسب با ویژگیهای وجودی و نیازهای گوناگون دانش آموزان و نیاز بخشهای مختلف جامعه، خانواده ها و موضوعات درسی، لازم است در راستای شکوفایی استعدادهایی باشد که از آغاز آفرینش با تدبیر و اراده علتی بی پایان در سرشت انسان نهاده شده است و با هدف سیر به سوی اساس و جوهره خلقت و تقرب به درگاه بیکرانیش به عرصه وجود آورده شده است. بنابراین ضرورت برنامه ریزی مؤثر و مناسب اوقات رسمی و غیر رسمی دانش آموزان در جهت بهره گیری صحیح از قوای فطری عقل و اراده و تواناییهای گوناگون در جهت تعامل متعالی با محیطهای متنوع یادگیری علاوه بر محیط رسمی مدرسه و تحقق یادگیری نسبت به دروس و موضوعات از پیش تعیین شده و کسب علوم جدید و شناخت نسبت به حقیقت خلقت و علت و اساس شگفتیهای وجودی انسان و محیط پیرامون مبتنی بر راهنمایی و مشاوره اولیاء مدرسه و خانه و بر اساس ارزشهای اخلاق اسلامی، مورد نظر است.» به نظر محقق میان

زبانهای خارجی (برنامه درسی ملی، 1391، 37) هماهنگی وجود دارد، وجود گرایش اجتناب ناپذیر انسان به دیگران و نیازهای گوناگون وجودی اش که او را از درون به سمت زندگی اجتماعی و تعامل با انسانهای دیگر سوق میدهد، علتی فراسوی جهان مادی دارد، علتی که خلقت انسانها را به صورت یکسان تدبیر نموده است، خلقتی که هدف از آن تحقق وحدت، اتحاد و همبستگی میان انسانها مبتنی بر تعامل سازنده و مسئولانه با احترام به کرامت ذاتی و فطرت الهی انسان، است. تربیت و یادگیری زبانهای خارجه، زمینه ساز تعاملات انسانی در سطح جهان است. با توجه به نیازهای گوناگون انسان و لزوم رفع و رجوع آنها از طرق مختلف و وجود گرایش فطری کنجکاوی به یادگیری در سرشت انسان که او را به تحصیل شناخت و دانش نسبت به فرهنگهای مختلف و تعامل با مردم آنها علاقه مند میکند، لذا ضرورت توجه به این اصل در راستای تحقق شناخت علتی که تعاملات صلح جویانه، عدالت خواه و منسجم انسانها در نهایت بدان ختم می شود، علتی که از آغاز آفرینش، انسانها را یکسان خلق کرد و این خلقت یکسان، کلید تعاملات بشردوستانه و تکامل گرایانه انسانها در سطح زمین است، از اهمیت توجه و اجرا برخوردار است.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 2- 8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 11- 2- 8- حوزه تربیت و یادگیری آداب و مهارتهای زندگی و بنیان خانواده (برنامه درسی ملی، 1391، 39) هماهنگی وجود دارد، مفهوم علت و اساس جهان هستی در وجود خلق فطری گرایش به جنس مخالف در جاری شدن سنت ازدواج، تشکیل خانواده و تحکیم بنیان آن با حفظ سلامت و امنیت اعضای خانواده، اعم از همسر و فرزند، قابل تعریف است، وجود چنین انگیزه نیرومندی، علت و اساس قوی و مستحکمی فراتر از ادراک محدود ذهن بشری دارد و آن خداوند دانا و تواناست. علاقه به همسر و فرزند، عاطفه ای است که انسان را به خدا پیوند می دهد.» به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 11- فرایند تولید و اجرای برنامه های درسی و تربیتی (برنامه درسی ملی، 1391، 42) هماهنگی وجود دارد، تولید و اجرای برنامه های درسی و تربیتی در راستای تحقق حیات طیبه، علت و اساس جهان هستی را قابل درک میکند. ایمان به خداوند یکتا به عنوان مظهر شکوه و عظمت جهان خلقت و علت العلل هستی بیکران آسمانها و زمین، ابعاد قلبی و عملی دارد. بعد قلبی ایمان، باور عمیق به وحدانیت خالق است و بعد عملی ایمان، رعایت اخلاق الهی در عرصه عمل است. انسانی که به خداوند ایمان می آورد لازم است عشق درونی خود را ثابت کند و به منصفه ظهور و بروز رساند، ظهور ایمان، عمل به اخلاق الهی در ارتباط با خود و دیگران است، اخلاق الهی، اجرای حدود، قوانین، وظایف و احکام خداوند در زندگی عملی است، با رعایت اخلاق الهی، انسان به کنترل هوای نفس و دوری از رذایل اخلاقی و گرایش به فضیلتها و نیکیها نائل می شود و بدین ترتیب به مرتبه تقوا می رسد. تقوا، محور پاکبها، خیرات، حسنات، واجبات، و پاداش ایمان قلبی انسان به خدا و نشانه رضای الهیست. تقوا لازمه تحقق حیات طیبه در جهان مادی و جهان معنوی است، زندگی پاک این جهانی مقدمه و پلی برای ملحق شدن به سرمنزل پاکبها و سرچشمه فضایل و غایت علتها و اساس جهان

هدف علت و اساس جهان هستی با 14-سیاست ها و الزامات اجرایی (برنامه درسی ملی، 1391، 48) هماهنگی وجود دارد، اجرای برنامه های درسی و تربیتی لازم است در تناسب با اهداف کلی آموزش و پرورش که مبتنی است بر اولویت بندی نیازهای دانش آموزان، جامعه، خانواده ها و موضوعات درسی و سازگار با شرایط و امکانات مساعد برای اجرا و آماده سازی مجریان متخصص و مهارت دیده در زمینه اجرای مطلوب برنامه ها و در راستای شکوفایی استعدادها و وجودی دانش آموزان جریان یابد، استعدادهایی که منشأ شناخت حقیقت انسان و جهان و درک علت و اساس نعمت حکیمانه تعلیم و تربیت است. بنابراین لزوم مطابقت نعمت ارزشمند تعلیم و تربیت و برنامه ریزیهای آموزشی و تربیتی با فطرت دانش آموزان در راستای تحقق شناخت نسبت به علت العال هستی انسان و طبیعت مبتنی بر مطالعه پدیده های طبیعی و بهره برداری از ظرفیتهای طبیعت و زمینه سازی برای مجهز نمودن شرایط تعلیم و تربیت و اجرای عملی و مؤثر برنامه های آن از اهمیت برخوردار است. « به نظر محقق میان هدف علت و اساس جهان هستی با 15- ارزشیابی برنامه درسی ملی (برنامه درسی ملی، 1391، 48) هماهنگی وجود دارد، ارزشیابی برنامه های درسی و تربیتی لازم است به صورت مرحله ای و نهایی در راستای سنجش میزان تحقق شناخت نسبت به علت و اساس جهان هستی در دانش آموزان در قالب اهداف آموزشی و پرورشی و مواد و محتویات درسی با بهره گیری از روشها، رسانه ها، مراکز و منابع متنوع، غنی، واقعی، بویا و طبیعی صورت بگیرد. « به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 1-3- دین محوری (برنامه درسی ملی، 1391، 9) هماهنگی وجود دارد، آموزه های دین مبین اسلام با محوریت توحید بر اساس معارف قرآن کریم، سنت نبوی (ص) و احادیث و روایات ائمه اطهار (ع)، آفرینش جهان هستی و انسان را از جانب خالق یکتا که دانایی و حکمتش در خلقت بیکرانه آسمانها و زمین و شگفتیها و اسرار مخلوقات، تجلی کرده است، در مسیر مقصودی بی منتها که با اراده ای مدبرانه جریان دارد، راسخ و رهسپار می داند. آیتهای الهی در ذره ذره هستی هویداست و پیداست که چنین روابط و هماهنگی نظام داری میان مخلوقات در اعجاز زیبای طبیعت زنده و پیکره یکپارچه جسم و جان انسان بی غرض نبوده است و نشان از غایتی منظم، زیبا و دقیق دارد و آن سیر به ساحت حضرت حق، خداوند واحد است. خداوند در آیه ۳۸ سوره دخان می فرماید: «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعْبَادٍ: وَ آسْمَانِهَا وَ زَمِينِ وَ آنچه را که میان آن دو است به بازی نیافریده ایم». به نظر می رسد منظور جهان هستی در برنامه ی درسی ملی، گذرا و کلی بیان شده است، بنابراین لازم است در اصل دین محوری به صورت خاص و گسترده به موضوع هدفمندی جهان هستی، تعریف هدفمندی، مقصود از بیان این مفهوم، روشهای کسب شناخت نسبت به اینکه آیا جهان هستی هدف دارد؟ هدف از آفرینش جهان و مخلوقات آن چیست؟ سرانجام به کجا رهسپار می شویم؟ روشهای طی این طریق کدام است؟ و خالق هستی چه کسی است؟، پرداخته شود. « به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 2-3-

تقویت هویت ملی (برنامه درسی ملی، 1391، 9) هماهنگی وجود دارد، هویت ملی هر فردی را هویت انسانی و حقیقت وجودی اش شکل می دهد. اتصال هویت انسان به جوهره روح الهی، نشان از هدفمندی خلقتش است. فرهنگ هر جامعه ای، هویت مردم آن جامعه را می سازد، در جوامع اسلامی، فرهنگ، نشأت یافته از ارزشهای الهی، نهاده شده و عناصر فرهنگی، وحدانیت خالق و هدفمندی خلقتش را در بر میگیرد. آنجا که قرآن عظیم می فرماید: « همگی به ریسمان الهی (قرآن، اسلام و ائمه اطهار (ع)) چنگ زنید و پراکنده نشوید و نعمت (برادری و اتحاد) را که خداوند به شما داده یاد کنید، دشمن یکدیگر بودید و او میان دلهای شما، الفت ایجاد کرد و با یکدیگر برادر شدید. « (آل عمران، 103) آنچه که به عنوان جای خالی به چشم می آید، تقویت هویت ملی دانش آموزان در راستای تحقق شناخت نسبت به غایت خلقت و هدفمندی جهان هستی است که در اصل مذکور به طور خاص و گسترده بدان پرداخته نشده است. « به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 3-3- اعتبار نقش یادگیرنده، 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 1-4- دانش آموز (برنامه درسی ملی، 1391، 9) هماهنگی وجود دارد، آنچه که در اصل مذکور من باب هدفمندی جهان هستی به طور خاص بدان پرداخته نشده، اهمیت دانش آموز به عنوان موجودی با ویژگیهای خلقتی منحصر بفرد و فوای متمایز عقل، اراده و انگیزه فعالیت است که با بهره گیری صحیح از این ظرفیتهای فطری به تعامل شناختی با محیط پیرامون می پردازد و بوسیله تواناییها و نیروهای اعجاز انگیزش به کشف شگفتیها و عجایب جهان هستی دست می یابد، حقایقی که از آفرینشی هدفمند با تمام اسرار نظم، زیبایی و هماهنگی اش، حکایت دارد و نشان از وجود خالق با تدبیر میدهد. دلالت نقش یادگیرنده، آنجاست که قرآن مبین می فرماید: « (موسی ع) به او گفت: آیا از تو پیروی کنم تا از آنچه مایه رشد و صلاح است، و به تو آموخته اند، به من یاد بدهی؟. « (کهف، 66) « (موسی) گفت: به خواست خدا مرا شکبیا خواهی یافت و در هیچ کاری با تو مخالفت نکنم. « (کهف، 69) « به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 4-3- اعتبار نقش مرجعیت معلم، 4- رویکرد و جهت گیری کلی: 2-4- معلم (مرئی) (برنامه درسی ملی، 1391، 9) هماهنگی وجود دارد، معلم به عنوان یک الگوی اخلاقی و علمی و نمونه رفتاری ائمه اطهار و معصومین (ع) که جانشینان هدایتگر و عدالت گستر خدا بر روی زمین بوده اند، مؤثرترین و مهمترین الگوی زمینه ساز برای هدایت دانش آموزان به سمت ارزشهای مقدس اسلامی و شناخت جایگاه قرآن کریم در رأس دین مبین اسلام است. خداوند در سوره علق آیات 5-1 میفرماید: « بخوان به نام پروردگارت که همه چیز را آفرید. انسان را از خون بسته سرشت بخوان! و پروردگارت کریمترین است همان که آموخت با قلم، آموخت به انسان آنچه را که نمی دانست. « آنچه به عنوان جای خالی در این اصل به چشم می آید، نقش آموزشی و تربیتی معلم نسبت به ترویج کلام الهی و آیه های روشنگر قرآن مبین در معرفی هدفمندی جهان هستی و منظور الهی از خلقت انسان و جهان است. آیتها و نشانه های بی بدیل خدا در سرتاسر عالم هستی

گیرد و زمینه مساعد برای پرورش معرفت درباره غرض و مقصود خداوند دانا و توانا از خلقت جهان هستی، در دانش آموزان فراهم گردد.» به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 8-3- تعادل (برنامه درسی ملی، 1391، 11 و 10) هماهنگی وجود دارد، یکی از مهمترین اهداف خلقت، اجرای عدالت است. بنابراین آنچه که به طور خاص من باب هدفمندی جهان هستی بهتر است در قالب اصل مذکور بدان پرداخته شود این است که، فرایند تعلیم و تربیت و برنامه های درسی و تربیتی متناسب با نیازها و ویژگیهای متفاوت دانش آموزان و نیاز جامعه، خانواده ها و موضوعات درسی در تمام مراحل تعلیم و تربیت و برنامه ها به صورت هماهنگ و متعادل با رعایت حقوق انسانی و حدود الهی به صورت برابر به دور از افراط و تفریط اجرا گردد و زمینه ساز اکتساب شناخت نسبت به هدفمندی جهان هستی در عدالت گستری باشد و در راستای تحقق حقیقی عدالت که از اهداف آفرینش انسان و جهان است، انجام شود. در مثال تعادل، قرآن می فرماید: «آسمان را برافراشت، و وسیله سنجش و قانون را قرار داد. و در میزان، طغیان و تجاوز ننماید و وزن را بر اساس عدل برپا دارید و در سنجش کم نگذارید» (الرَّحْمَن، 9-7) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 9-3- یادگیری مادام العمر (برنامه درسی ملی، 10، 1391) هماهنگی وجود دارد، با نظر به اینکه خداوند انسان را با خلق فطری کنجکاو و علاقه به دانستن و کشف حقیقت و قوای منحصر به فرد عقل، اراده و فعالیت خلق کرده است، بنابراین آنچه که به طور خاص من باب هدفمندی جهان هستی بهتر است در قالب اصل مذکور بدان پرداخته شود این است که در برنامه های درسی و تربیتی زمینه مساعد برای تعامل شناختی دانش آموز با انواع محیطهای یادگیری فراهم گردد، دانش آموز خود به فعالیت و تلاش بپردازد و با اکتساب علم به موضوع درسی و کشف علوم جدید نسبت به حقیقت جهان هستی و رفتن به طبیعت که عرصه مشاهده، مطالعه و شناخت برای انسان است به اغراض این خلقت اسرارآمیز، نائل آید. تعامل دانش آموز با محیطهای متنوع یادگیری، زمینه شناخت عقلانی، تجربی، منظم، دقیق، مشهود، ملموس، و محسوس را برایش مهیا میکند و این شناخت از ساختاری معنادار برخوردار است که بینش و بصیرتی معقول، عمیق و پایدار را موجب می گردد، چنین درکی، انگیزه برای تداوم یادگیری و مهارت برای حل مسائل اجتناب ناپذیر و پیش بینی نشده زندگی را تا پایان عمر برای فرد، مهیا میکند. چنین درکی، باوری عمیق نسبت به هدفمندی هستی را در ذهن دانش آموز می آفریند. دلالت این اصل در فرمایش قرآن نمایان است: «بگو: پروردگارا علم مرا زیاد کن.» (طه، 114) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 10-3- جلب مشارکت و تعامل (برنامه درسی ملی، 10، 1391) هماهنگی وجود دارد، خداوند متعال انسانها را با اراده واحدش، یکسان آفرید و این آفرینش یکسان نکته شروع و آئینه ای است که انعکاس آن بر روی زمین، هدفمندی جهان هستی در برابری، تعامل، مشارکت و همکاری انسانها است. هدف از خلقت، تمسک جستن همه مخلوقات به ریسمان محکم الهی و

از عظمت خلقت کالبد جسم و جان انسان گرفته تا شکوه تابناک و خیره کننده طبیعت بیکران و پدیده های ناتمام جهان هستی از پهنای آسمان و زمین، غایتی بینهایت از لطف و کرمی است که همگی رهسپار سرمنزل مقصود اویند.» به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 5-3- اعتبار نقش پایه ای خانواده، 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 11-2-8- حوزه تربیت و یادگیری آداب و مهارتهای زندگی و بنیان خانواده (برنامه درسی ملی، 38، 1391 و 10) هماهنگی وجود دارد، در اصل مذکور موضوعی که به طور خاص و مفهومی بدان پرداخته نشده، یکی از نشانه های هدفمندی جهانی هستی است که آن وجود خلق فطری گرایش به دیگران و علاقه به جنس مخالف در سرشت انسان است. ازدواج یک پیوند الهی و سنت ارزشمند رسول گرامی اسلام، حضرت محمد (ص) است. کانون مقدس خانواده بهترین مکان برای پرورش ارزشهای الهی، ترویج باورهای دینی و سبک زندگی اسلامی و اجرای حدود الهی است. خانواده نقش و جایگاهی گرامی در سنت نبوی (ص) نسبت به معرفی آداب و معارف اسلامی است، بویژه خداوندی که جهان هستی را هدفمند آفرید، یکی از منظوره های الهی در خلقت جهان هستی، جایگاه بی بدیل خانواده است. قرآن مبین در اهمیت نقش خانواده می فرماید: «و از نشانه های خداوند این است که همسرانی از جنس خودتان برای شما آفرید، تا در کنار آنها آرامش یابید، و در میانتان مودت و رحمت قرار داد ...» (روم، 21) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 3- اصول ناظر بر برنامه های درسی و تربیتی: 6-3- جامعیت، 7-3- توجه به تفاوتها، 11-3- یکپارچگی و فراگیری (برنامه درسی ملی، 11، 1391 و 10) هماهنگی وجود دارد، یکی از نشانه های هدفمندی جهان هستی، آفرینش انسان به عنوان موجودی با ابعاد وجودی مادی و معنوی و کالبد جسم و روح به صورت یک کل یکپارچه با ویژگیهای فطری خلقتی چون تواناییها، ظرفیتهای، قابلیتها، استعدادها، نیازهای گوناگون، احساسات، عواطف، باورها، علائق، تمایلات، گرایشها، قوای عقل و اراده، انگیزه فعالیت، خلاقیت و تلاش مداوم، کنجکاو نسبت به کشف حقیقت و کسب علوم مختلف، است. چنین وجود متمایز و منحصر به فردی، نشان از خلقتی هدفمند دارد که غایتی جز عبودیت و قرب به خالق ندارد. تفاوتها در آفریدگان، غرض و مقصود خلقت است تا هر فردی به تناسب ویژگیهای متفاوت وجودی اش در دنیا تلاش نماید و نتیجه سعی و عمل دنیوی و اخروی خود را ببیند. تفاوتها در آفریدگان، جاری شدن سنت ابتلاء الهی برای انسانها است. هر انسانی به میزان تواناییهایش نسبت به حقیقت جهان هستی اندیشه می کند و معرفت کسب می کند. در مثال تفاوت و برابری، خداوند می فرماید: «ای مردم، ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم، و به صورت طوایف و قبایلی قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید. در نزد خدا، مکرم ترین شما، متقی ترین شماست.» (حجرات، 13) بدین ترتیب بهتر است در قالب اصل مذکور، وجود تفاوتهای خلقتی و ویژگیهای منحصر به فرد دانش آموزان نسبت به تفاوت در میزان بهره مندیشان از قوا و تواناییهای وجودی و نحوه تفکر درباره شگفتیهای جهان و انسان و تفاوت در تحصیل شناخت نسبت به اغراض آفرینش، مورد نظر قرار

زنجیرهٔ بادوام وحدت، انسجام، برابری و برادری میان انسانهاست. بهتر است برنامه‌های درسی و تربیتی با جلب همکاری و تبادل نظر میان همهٔ دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت در راستای تحقق هدف وحدت و اتحاد و معرفی هدفمندی جهان هستی در اجرای تعاون و همکاری میان انسانها، تدوین گردد. در این زمینه خداوند متعال می‌فرماید: «در نیکوکاری و پرهیزکاری یکدیگر را یاری کنید و در گناه و تجاوز، همدیگر را پشتیبانی نکنید». (مائده، 2) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 4- رویکرد و جهت‌گیری کلی: 3-4- محتوا (برنامهٔ درسی ملی، 1391، 12) هماهنگی وجود دارد، بهتر است محتوای آموزشی و تربیتی متناسب با ویژگیهای وجودی دانش‌آموزان، زمینه‌ساز تعامل شناختی نسبت به جهان هستی، حقیقت خلقت و هدفمندی آفرینش باشد. موضوعات درسی لازم است مبتنی بر ارزشهای اسلامی با بهره‌گیری از آیات الهی، هدفمند بودن جهان هستی را که تحت اراده‌ای حکیمانه در جهت سیر به مقصود غائی آفرینش خلق شده است، در ذهن دانش‌آموز پرورش دهند. آن حال که می‌فرماید: «ما برای مردم در این قرآن از هرگونه مثال و مطلبی بیان کردیم.» (الزمر، 27) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 4- رویکرد و جهت‌گیری کلی: 6-4- محیط یادگیری (برنامهٔ درسی ملی، 1391، 13) هماهنگی وجود دارد، محیط یادگیری زمینه‌ساز تعامل شناختی و باور به هدفمندی جهان هستی برای دانش‌آموز است. محیط‌های یادگیری متنوع علاوه بر محیط مدرسه، همچون محیط زندهٔ طبیعی و خانواده از جمله محیط‌های یادگیری غنی و همه‌جانبه هستند. تدارک محیط یادگیری پویا و واقعی با امکانات، منابع، رسانه‌ها و ابزارهای ملموس، نوآور، جدید، خلاقانه و طبیعی، انگیزهٔ دانش‌آموز را نسبت به یادگیری و کسب معارف جدید و تجارب گوناگون و بدین ترتیب درک حقیقت هستی و هدفمند بودن خلقت تحریک، ترغیب و تقویت می‌کند و این باور را معنا می‌کند که، محیطی اینگونه سرشار از نعمتها و پدیده‌های شگفت‌انگیز که نمونه‌هایی از اسرار جهان هستی و زمینه‌ساز آموخته‌های گوناگون، بدیع، طبیعی، واقعی و همه‌جانبه‌اند، نمی‌تواند بدون هدف با این نظام و ترتیب، خلق شده باشد. قرآن مبین می‌فرماید: «شما را از زمین آفریده و آباد کردن زمین را به شما سپرد.» (هود، 61) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 4- رویکرد و جهت‌گیری کلی: 7-4- مدیر مدرسه (برنامهٔ درسی ملی، 1391، 14) هماهنگی وجود دارد، بهتر است مدیر مدرسه به عنوان مؤمنی متعهد به ارزشهای الهی، امکان تحقق شناخت و باور به هدفمندی خلقت برای دانش‌آموزان را فراهم نماید و با تدارک شرایط و امکانات فرهنگی، آموزشی و تربیتی زمینه‌ساز انتقال ارزشهای اسلامی در چهارچوب برنامه‌هایی مبتنی بر ارائهٔ آموزه‌های قرآنی با هدف درک آیت‌های الهی در زمینهٔ توحید و باور به یگانگی خدا در عرصه‌ی خلقت و غایت‌مندی آن به‌سرمنز مقصودی باشد که آن رشد و تکامل فردی و اجتماعی، شکوفایی فطرت الهی دانش‌آموزان، تحقق حیات طیبه، عبودیت و قرب الی‌الله است. مدیر مدرسه فرصت تعامل با محیط‌های متنوع یادگیری و دستیابی به شناخت همه‌جانبه و درک حقیقت هستی و غایت آن را برای دانش‌آموزان فراهم نماید. در این باره اشاراتی در قرآن کریم

است: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، خدا را اطاعت کنید و از پیامبر(ص)، خدا و صاحبان امرتان اطاعت کنید.» (نساء، 59) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 6- هدف کلی برنامه‌های درسی و تربیتی (برنامهٔ درسی ملی، 1391، 16) هماهنگی وجود دارد، بهتر است اهداف کلی تعلیم و تربیت در چهارچوب برنامه‌های درسی و تربیتی متناسب با نیازها و ویژگیهای خلقتی دانش‌آموزان، زمینه‌ساز تعامل عقلانی، علمی، ایمانی، عملی و اخلاقی با محیط‌های یادگیری گوناگون باشد و کسب شناخت نسبت به حقیقت وجود و شگفتیهای خلقت زیبا، منظم و دقیق انسان و جهان را فراهم نماید تا دانش‌آموز به بینش و درکی عمیق نسبت به آفریدگار یکتای عالم و آفرینش هدفمند هستی در سیمایی از نظام روابط، هماهنگی، تحرک و طراوت در پدیده‌هایش، نائل گردد. در دلالت انطباق اهداف با کتاب مقدس، خداوند می‌فرماید: «قرآن راهنما و هدایت‌کنندهٔ مردم است و دارای دلایل روشن برای هدایت بوده و تشخیص حق از باطل است.» (بقره، 185) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 7- شایستگی‌های پایه: 1-7- تعقل (برنامهٔ درسی ملی، 1391، 16) هماهنگی وجود دارد، بهتر است شایستگی تعقل در برنامه‌های درسی و تربیتی متناسب با قوای وجودی عقل و اراده و تواناییهای گوناگون فطری در دانش‌آموزان، زمینه‌ساز تفکر و تدبیر نسبت به خلقت شگفت‌انگیز خود و جهان هستی باشد و تحقق درک و بصیرت دربارهٔ هدفمند بودن این نظام بیکران روابط هماهنگ، زیبا و هنرمندانهٔ هستی را تحت ارادهٔ خالقی با تدبیر و توانا، در اذهان دانش‌آموزان فراهم نماید. در مثال تعقل، قرآن می‌فرماید: «زندگی دنیا چیزی جز بازی و سرگرمی نیست، سرای آخرت برای افراد باتقوا بهتر است پس آیا تعقل نمی‌کنید» (انعام، 32) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با اصل 7- شایستگی‌های پایه 2-7- ایمان (برنامهٔ درسی ملی، 1391، 17) هماهنگی وجود دارد، باور به هدفمندی جهان هستی از ایمان به وجود صانع حکیم و مدبّر دانا و توانا در خلقت هوشمندانهٔ انسان و جهان سرچشمه می‌گیرد. خداوند طراح مبدأ و مقصد جهان است، نظارهٔ زیبایی، نظم، هماهنگی و قانونمندی خلقت در کالبد شگفت‌انگیز انسان و بیکرانهٔ هستی زمین و آسمان، آیتی از غایتی متعالی را در اذهان خردمند به تصویر می‌کشد که جهان بدون اراده و تدبیر آفریدگار دانا، لحظه‌ای پابرجا نمی‌ماند و بی‌درنگ از حرکت و تکاپو باز می‌ایستد. در برخی مکاتب غربی از جمله فلسفهٔ ماده‌گرایی و عمل‌گرایی، جهان هستی، امری اتفاقی و ناپایدار و بی‌بسته در حال تغییر است، همه چیز تصادفی ایجاد شده و آفریدگاری در میان نبوده است. در اشاره به اصل ایمان، قرآن می‌فرماید: «کسی که به خدا و روز دیگر و فرشتگان و کتاب و پیامبران ایمان آورد.» (بقره، 177) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 7- شایستگی‌های پایه: 3-7- علم (برنامهٔ درسی ملی، 1391، 17) هماهنگی وجود دارد، بهتر است اصل شایستگی علم متناسب با ویژگیها و قوای وجودی دانش‌آموز، زمینه‌ساز تعامل شناختی با جهان هستی و کالبد وجودی خویش باشد و مبتنی بر مطالعهٔ عقلانی دربارهٔ حقایق و اغراض آفرینش انسان و جهان و وجود نظم، زیبایی و هماهنگی در جهان هستی و ابعاد وجودی انسان، تحقق شناخت نسبت به

و به هر کس حکمت داده شود، مسلماً خیر فراوانی داده شده است.» (بقره، 269) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 2-2-8- حوزه تربیت و یادگیری قرآن و عربی (برنامه درسی ملی، 1391، 23-22) هماهنگی وجود دارد، هدفمندی جهان هستی انعکاس آیات با معنای قرآن کریم است. خداوند در قرآن با ما سخن می گوید و اهداف خلقت را برایمان آشکار میکند. قرآن کتاب هدایت الهی به مقصد بی منتهای آفرینش است. یادگیری زبان عربی به عنوان زبان قرآن و فراگیری کتاب انوار الهی، درک معنا و مفهوم آیات الهی را امکان پذیر میکند، این اندیشه را که هدف از خلقت انسان و جهان چه بوده است و مسیر دنیا به کجا ختم می شود و سرانجام و نهایت آفرینش در کدام نقطه پایان، معنا می یابد، در ساحت ذهن انسان ترسیم میکند. یادگیری زبان عربی امکان بهره مندی از احادیث و روایات ائمه اطهار و امامان معصوم (ع) را در زمینه هدفمندی جهان هستی، فراهم میکند. آنجا که می فرماید: «قرآن را بر تو نازل کردیم که بیانگر همه چیز است و موجب هدایت و رحمت و بشارت برای مسلمین است.» (نحل، 89) خداوند متعال در آیه 3 سوره الزخرف در اهمیت زبان عربی می فرماید: «ما قرآن را فصیح و عربی قرار دادیم، تا شما آن را درک کنید.» به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 3-2-8- حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی (برنامه درسی ملی، 1391، 24) هماهنگی وجود دارد، وجود خلق فطری گرایش به دیگران و برخورداری انسان از نعمت زبان به عنوان مهمترین ابزار برای تعاملات انسانی مبتنی بر باور به حقیقت خلقت یکسان انسانها در محضر الهی و لزوم همکاری و برابری میان انسانها در جهت تحقق وحدت و انسجام انسانی، نشان از هدفمندی جهان هستی به سمت خداوند وحدت آفرین را دارد. خداوند در سوره روم آیه 22 می فرماید: «و از نشانه های الهی، آفرینش آسمانها و زمین و تفاوت زبانها و رنگهای شماست.» «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 4-2-8- حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر (برنامه درسی ملی، 1391، 27، 26) هماهنگی وجود دارد، هدفمندی جهان هستی در فرهنگ و هنر معنا می یابد و پدیدار می گردد. فرهنگی که نشأت یافته از ارزشهای اخلاق اسلامی باشد، غایت و مقصود زندگی را درس میدهد و تفکر هدفمند درباره جهان هستی را در مغزهای تازه، پاک و لطیف فرزندانمان پرورش می دهد. هنر، مظهر زیباییها و جمال نورانی یکتای عالم، خداوند پاکیهاست. هنر سراسر غایت است، غایتی که نظام، انعطاف و شکوهمندی یک اثر عظیم را به تصویر می کشد، هنر روایتی از شگفتیها و اسرار عالم است، هنر، شعر ادبی و گویای خداوند در خلقت است، در یک کلام هنر، منظور خداوند از آفرینش زیباییهای هستی و به تصویر کشیدن گوشه ای از زیباییهای بی کران جهان حقیقی و عالم معناست. هنرمند، هنرش را بی هدف خلق نمی کند و در پس هر اثر هنری، غایتی نهفته است که به هنر معنا و مفهوم می بخشد. مثال هنر، آنجاست که می فرماید: «و شما را صورت گری کرد و صورتتان را نیکو آفرید.» (غافر، 64) و در اهمیت فرهنگ، می فرماید: «هیچ پیامبری را نفرستادیم، مگر

هدفمندی جهان هستی به سمت خداوند زیبا آفرین را برای دانش آموز امکان پذیر سازد. خداوند می فرماید: «کسانی که اهل علم هستند، می دانند که آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده حق است و به راه پروردگار شکست ناپذیر و ستوده هدایت می کند.» (سبا، 6) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 7- شایستگی های پایه: 4-7- عمل (برنامه درسی ملی، 1391، 18) هماهنگی وجود دارد، بهتر است اصل شایستگی عمل متناسب با ویژگیها و تواناییهای وجودی دانش آموزان، زمینه ساز تعامل عملی مبتنی بر ایمان عقلانی نسبت به خالق شگفتیها و اسرار وجودی انسان و جهان باشد. عمل به حدود و احکام خداوندی که جهان هستی و مخلوقات را هدفمند آفرید، خداوندی که انسان را با ابعاد مادی و معنوی و کالبد جسمانی و روحانی و تواناییها و قوای منحصر به فرد خلق کرد و عمل به حدود الهی در حفظ سلامت و ایمنی جسم و جان به صورت یکپارچه و بهره گیری مطلوب از قوای عقل و اراده در مطالعه طبیعت و اکتساب شناخت نسبت به خالق طبیعت زندگی بخش و حفظ و آبادسازی آن و استفاده مسئولانه از ظرفیتهای طبیعی راکه با وسعت و فراوانی در زمین و با هدف خدمت به انسان و موجودات دیگر خلق شده اند، سرلوحه مقصود آفرینش برای انسان قرار داد. در این زمینه خداوند می فرماید: «بهره انسان جز سعی و کوشش او نیست و تلاش او به زودی دیده می شود. سپس به او جزای کافی داده خواهد شد.» (نجم، 41-39) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی 7- شایستگی های پایه: 5-7- اخلاق (برنامه درسی ملی، 1391، 18) هماهنگی وجود دارد، بهتر است اصل اخلاق متناسب با خلیقات فطری دانش آموز، زمینه ساز ایمان عملی مبتنی بر اکتساب شناخت عقلانی درباره حقیقت جهان هستی، آفریدگار دانا و توانا و عمل به ایمان قلبی و باور درونی نسبت به احکام، حدود و حقوق خداوندی باشد که همه مخلوقات آسمان و زمین را برای عبودیت و تقرب به درگاه لطف و کرمش، هدفمند آفرید و همه را برای پذیرش هدایت به سمت نهایت زندگی دنیوی، جهان معنا، حقیقی و ابدی فراخوانده است. آنجا که خداوند می فرماید: «با آنها مدارا کن و به نیکی ها دعوت نما و از جاهلان دوری کن و با آنها ستیزه مکن.» (اعراف، 199) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 1-2-8- حوزه تربیت و یادگیری حکمت و معارف اسلامی (برنامه درسی ملی، 1391، 22) هماهنگی وجود دارد، هدفمندی جهان هستی در باور به وجود آفریدگاری یکتا و با تدبیر و ایمان قلبی و عملی به این باور نهفته است. ایمان دینی نتیجه ایمان عملی به ساحت پاک خالق داناست. حکمت و معارف اسلامی شامل احکام، حدود، قوانین و اخلاق الهی است که در قالب دین مبین اسلام گردآمده است. آن هنگام که انسان به خدای یکتا به عنوان خالق جهان هستی ایمان بیاورد، رجوع به معارف هدایتگر دین اسلام، ایمان او را تقویت کرده و مستحکم میکند، اعتقاد به خداوند دانا و حکیم، باور به تدبیرگری امور عالم و غایتمندی جهان هستی و خلقت انسان را موجب می گردد که چنین طراح حوشمندانه، زیبا و هنرمندانه ای از نظام خلقت جز از قدرت آفریدگار حکیم و توانا، خداوند بی منتها، ناشی نمی گردد. چنانچه می فرماید: «خداوند حکمت را به هر کسی که بخواند عطا می کند

به زبان قوم خودش سخن بگوید.» (ابراهیم، 4) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 5-2-8- حوزه تربیت و یادگیری سلامت و تربیت بدنی (برنامه درسی ملی، 1391، 28) هماهنگی وجود دارد، مفهوم هدفمندی جهان هستی در سلامت جسم، بالندگی روح و حرکت به سوی رشد و تکامل جسمی و روحی، غایت هستی، تقرّب به درگاه الهی، تعریف می شود. خداوند متعال انسان را تکریم نموده است و او را به واسطه روح متعالی و خدایی اش عزیز میدارد، قوای عقل و اراده را در کالبد وجودی انسان به ودیعه نهاده است تا پرورش روح و پرواز آن به عالم ملکوت را نهایت خلقتش قرار دهد. کوشش در جهت سلامت و تربیت بدن به طریق صحیح و معقول و مطابق با ارزشهای اسلامی، زمینه را برای بالندگی روح فراهم میکند، مقصود آفرینش انسان، تکامل ابعاد وجودی او، هم جسم و هم روح است و این دو باید هماهنگ با هم و در راستای تحقق هدف نهایی آفرینش، قرب الی الله، پرورش یابند. خداوند قادر و توانا در آیه 60 سوره انفال می فرماید: «هر چه می توانید خود را نیرومند و قوی سازید تا دشمن خدا و دشمن خویش را بترسانید» «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 6-2-8- حوزه تربیت و یادگیری کار و فناوری (برنامه درسی ملی، 1391، 30) هماهنگی وجود، هدفمندی جهان هستی در کار و تلاش انسان برای زندگی این جهانی، معنا می یابد. انسان کار میکند و زحمت می کشد تا نیازهایش را تأمین کند و به اهدافش در زندگی از جمله رفاه، امید و آرامش جسمی و روانی دست یابد. هدف از تلاش انسان در زندگی باید در جهت کار و کسب حلال، کنترل هوای نفس، تحقق حیات طیبه و زندگی در جهان معنا و تقرّب به درگاه ایزد یکتا، معنا یابد. خداوند جهان مادی را آفرید تا در نتیجه سعی و عمل انسان، جهان معنوی را غایت خلقتش قرار دهد. کار و تلاشی که برای رضای الهی انجام شود، پاداشش، جهان حقیقی و عالم جاودانه است. خداوند متعال می فرماید: «و به تحقیق شما را در زمین قدرت عمل دادیم و برای شما در آن، وسایل معیشت نهادیم اما چه کم سیاسگزاری می کنید.» (اعراف، 10) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 7-2-8- حوزه تربیت و یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی (برنامه درسی ملی، 1391، 32 و 31) هماهنگی وجود دارد، هدفمندی جهان هستی در آفرینش یکسان انسانها در محضر الهی و خلق فطری بودن با دیگران، گرایش به زندگی اجتماعی و تعامل متقابل با انسانهای دیگر، است. خداوند انسانها را برابر آفرید و حس فطری گرایش به دیگران و مشارکت و همکاری در جهت رفع نیازهای وجودی را در نهاد انسان، سرشت. دین مبین اسلام، دین برابری و برادری میان همه انسانها در سرتاسر جهان، فارغ از هر گونه اختلاف جنسیتی، نژادی، ملیتی، فرهنگی و مذهبی است. برابری انسانها در آفرینش علاوه بر وجود تفاوت های گوناگون میان آنها با هدف ایجاد وحدت و انسجام انسانی و حرکت زنجیره ای و مستحکم به سوی الله، نشان از هدفمندی جهان هستی دارد. خداوند در سوره مبارکه حجرات آیه 13 می فرماید: «ای مردم! شما را از مردی و زنی آفریدیم و شما را ملت ها و قبیله ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید ولی گرامی

ترین شما نزد خدا باتقواترین شماست.» «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 8-2-8- حوزه تربیت و یادگیری ریاضیات (برنامه درسی ملی، 1391، 33) هماهنگی وجود دارد، یادگیری ریاضیات، مهارتهای تفکر منطقی، استدلالی، منظم، دقیق و قانونمند را در دانش آموزان پرورش می دهد. ارتباط با محیط طبیعی و کشف نظام و روابط میان پدیده های طبیعت، نیازمند طرحی منظم، دقیق و منطقی است، یادگیری ریاضیات مهارت این طراحی را در دانش آموز، پرورش می دهد. همانا ریاضیدان هستی، خداوند بیکرانه ها می فرماید: «ما آسمانها و زمین و آنچه در میان آنهاست در شش روز آفریدیم و هیچ گونه رنج و سختی به ما نرسید.» (ذاریات، 38) ریاضیات، پرده از قوانین و روابط علت و معلولی در جهان هستی، برمی دارد و این حقیقت را در اذهان دقیق و نکته سنج، ترسیم میکند که طراحی هوشمندانه و هنرمندانه جهان هستی با اینهمه نظم، دقت و زیبایی، نشان از وجود صانع دانا و توانا میدهد که سرچشمه و غایت خلقت است. خالق که صنع بی دریغش، بی هدف نبوده است و نظم بی مثالش، جاری به سوی مقصد جاودانه و آسمانست.» «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 9-2-8- حوزه تربیت و یادگیری علوم تجربی (برنامه درسی ملی، 1391، 36) هماهنگی وجود دارد، علم تجربی، علم مطالعه محیط پیرامون است. مطالعه محیط طبیعی، نیاز به مهارتهای علمی دارد که لزوم یادگیری علوم تجربی را نشان می دهد. علم تجربی، علم تعامل تجربی با طبیعت و پدیده های طبیعی برای کسب شناخت و دانش جدید است که با روشهای منظم علمی همچون، مشاهده، جمع آوری اطلاعات و آزمودن انجام می شود. آنجا که می فرماید: «خداوند شکافنده دانه و هسته است زنده را از مرده و مرده را از زنده بوجود می آورد این است خدای شما پس چگونه منحرف می شوید.» (انعام، 95) تعامل با محیط طبیعی و مطالعه روابط و هماهنگی میان پدیده ها، انسان را به کشف حقیقت نائل میکند، حقیقتی که فراتر از مشاهده و غیر قابل رؤیت و بدیهی است، حقیقتی که این نظام روابط و پیوستگی اجزاء هستی را در ساختمان عالم به صورت یک کل منسجم و هدفمند، پدید آورده است، و آن غایت و نهایت، شناخت خالق و شکرگزاری در برابر عظمت خلقت و تقرّب به درگاه پهناروش در بیکرانه آسمانها و زمین است.» «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 2-8- بیانیه حوزه های تربیت و یادگیری: 10-2-8- حوزه تربیت و یادگیری زبانهای خارجی (برنامه درسی ملی، 1391، 37) هماهنگی وجود دارد، با توجه به وجود خلق فطری گرایش به دیگران و کنجکاوی برای کسب علم در سرشت انسان، بهتر است حوزه مذکور زمینه ساز باور به هدفمندی خلقت مبتنی بر درک حقیقت صفات فطری زندگی و همکاری با دیگران باشد و در راستای مرتفع نمودن نیازهای وجودی و تعامل با انسانها در سطح جهان مبتنی بر وجود انگیزه کسب علم نسبت به امور مختلف و خلقت یکسان انسانها در محضر الهی، شعار برابری، برادری، وحدت و مودت میان انسانها را انعکاس دهد. آنجا که می فرماید: «و از نشانه های او آفرینش آسمانها و زمین و اختلاف زبان ها و رنگ های شماست.» (الروم، 22) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی

13- ساختار نظام آموزش و پرورش (برنامه درسی ملی، 1391، 46) هماهنگی وجود دارد، بهتر است ساختار نظام آموزش و پرورش متناسب با ویژگیهای متفاوت خلقتی دانش آموزان و نیازهای بازار کار و رشته های تحصیلی، زمینه ساز ارائه مشاوره به دانش آموزان مبتنی بر شناخت تواناییهای وجودیشان و ظرفیتهای و امکانات جهان هستی باشد و بهره مندی از تواناییهای فطری در راستای باور به هدفمندی آفرینش انسان و جهان و خالق تواناییهای انسانی و ظرفیتهای طبیعی را برای دانش آموز فراهم نماید. «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 13- ساختار و زمان آموزش: 2-13- زمان نظام آموزش و پرورش (برنامه درسی ملی، 1391، 47) هماهنگی وجود دارد، زمان رسمی و غیر رسمی تعلیم و تربیت بهتر است در راستای تعامل عقلانی دانش آموز با محیطهای متنوع یادگیری و کسب شناخت نسبت به حقیقت خلقت و هدف آفرینش انسان و جهان، برنامه ریزی گردد. در راستای تعاملات دانش آموز در اوقات فرادرس و فوق برنامه که مکمل زمان رسمی تعلیم و تربیت است، بویژه با محیطهای طبیعی و خانواده که اولین کانون تربیت و تقویت باورهای دینی و اخلاق الهی است و طبیعت که منبع آیات الهی و شگفتیهای خلقت است، درکی ملموس، مشهود، وسیع و همه جانبه درباره اسرار هستی مبتنی بر نظام روابط، دقت و زیبایی آفریدگان و بصیرت نسبت به وجود حکمتی پشت پرده اما بدیهی در ساخت شناختی و عقلانی انسان، ایجاد می کند که نشان از هدفمندی جهان هستی دارد. آنجا که قرآن مبین در ارزش زمان می فرماید: «سوگند به وقت» (عصر، 1). «مؤمنان از لغو و بیهودگی رویگردانند.» (مومنون، 3)» به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 14- سیاست ها و الزامات اجرایی (برنامه درسی ملی، 1391، 48) هماهنگی وجود دارد، اجرای برنامه های درسی و تربیتی بهتر است در راستای تحقق ارزشهای اسلامی مبتنی بر درک حقیقت جهان هستی و باور به هدفمندی خلقت و اجرای عدالت الهی در غرض خلقت انسان و جهان و عمل به برنامه تعلیم و تربیت در راستای تحقق این هدف صورت گیرد. آنجا که می فرماید: «ما این کتاب آسمانی را بر تو نازل کردیم که بیانگر همه چیز است هم به راه حق هدایت میکند و رحمت الهی است و هم به همه مسلمانان بشارت میدهد.» (نحل، 89)

«به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 15- ارزشیابی برنامه درسی ملی، 1391، 49) هماهنگی وجود دارد، بهتر است ارزشیابی برنامه درسی ملی در راستای سنجش میزان تحقق اهداف تعلیم و تربیت، یادگیری و کسب شناخت نسبت به حقیقت جهان هستی و هدفمندی خلقتی که در مسیر اتصال به وحدانیت خالق رهسپار است، اجرا گردد. آنجا که می فرماید: «و بنی اسرائیل را در روی زمین به شععی متفرق ساختیم. بعضی از آنها صالح و برخی دیگر چنین نبودند، ما آنها را با وسائل گوناگون و نیکی ها و بدی ها آزمودیم، شاید باز گردند.» (اعراف، 168)

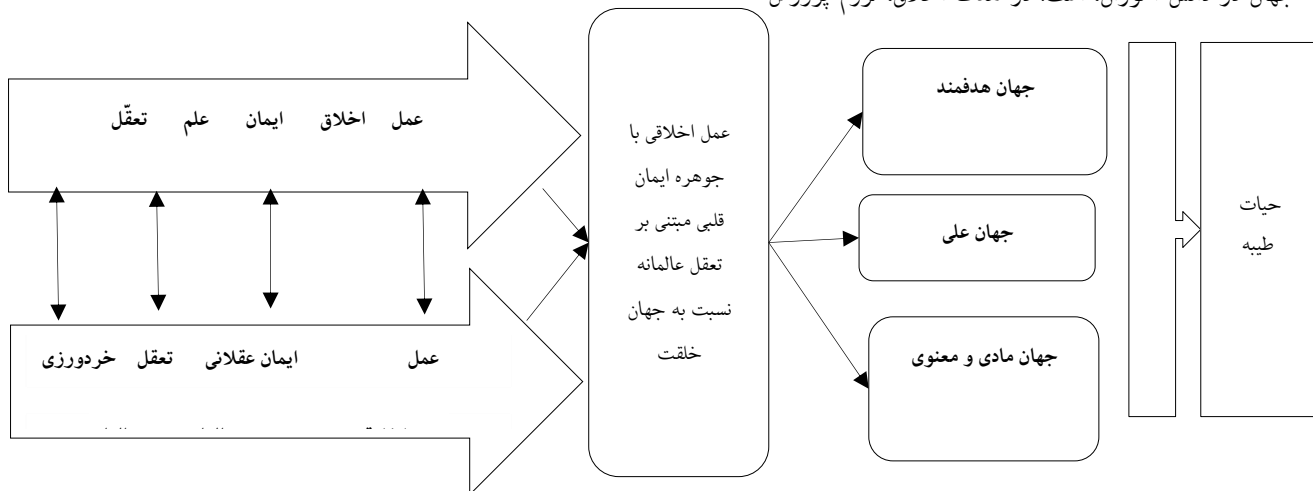
نتیجه گیری و پیشنهادات
نتایجی که بر اساس اهداف جهان شناختی تربیتی این پژوهش مبتنی بر تحلیل و تبیین بنیادهای جهان شناختی برنامه درسی ملی با استناد به قرآن کریم و فلسفه اسلامی و غربی، بدست آمده است، نشان می

جهان هستی با 9- اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاددهی- یادگیری (برنامه درسی ملی، 1391، 40) هماهنگی وجود دارد، راهبردهای یاددهی- یادگیری بهتر است زمینه کسب شناخت نسبت به جهان هستی و وجود روابط و قوانین حاکم بر محیط طبیعی را برای دانش آموز فراهم کند، رسیدن به فهم هدفمندی جهان هستی، بصیرت نسبت به اراده غایتمندی است که هستی را در حصار موازین، حدود، سلسله روابط، نظامات و مراتب وجود، خلق کرده است تا در مسیر الهی سیر نماید. «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 10- اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و تربیتی (برنامه درسی ملی، 1391، 41 و 13) هماهنگی وجود دارد، چنانچه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموز مطابق با ارزشهای اسلامی در جهت تحقق جامعه عدل مهدوی (عج) و رسیدن به مراتب از حیات طیبه یا زندگی تقوا محور این جهانی و پاداش صعود به زندگی پاک و جاودانه جهان ابدی باشد، مفهوم هدفمندی جهان هستی را تفسیر میکند. تحقق عدالت و حیات پاک، سرچشمه ظهور حضرت مهدی (عج) است. بنابراین بهتر است در عرصه ارزشیابی های آموزشی و تربیتی، مشارکت دانش آموز، اولیاء مدرسه و اولیاء خانه به صورت هماهنگ و متعادل جلب شود. عدالت گستری و تقوا محوری از اغراض خلقت جهان هستی است. خداوند عادل، جهان هستی و پیامبران و امامان معصوم (ع) را برای اجرای عدالت و ظهور تقوا و تحقق حیات طیبه به عرصه وجود آورده است. «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 11- فرآیند تولید و اجرای برنامه های درسی و تربیتی (برنامه درسی ملی، 1391، 42) هماهنگی وجود دارد، تولید و اجرای برنامه های درسی و تربیتی در راستای تحقق مراتب از حیات طیبه یا زندگی تقوا محور این جهانی و پاداش صعود به زندگی پاک جهان ابدی، مفهوم هدفمندی جهان هستی را دربر می گیرد. مطابقت تولید و اجرای برنامه های درسی و تربیتی مبتنی بر ارزشهای معیار شرع مقدس اسلام، زمینه تحقق حیات طیبه را فراهم میکند. خلقت جهان هستی و مخلوقات عالم مادی به منظور تحقق مراتب از حیات طیبه در این جهان و امکان صعود به حیات طیبه جهانی دیگر است، جهانی که ابدی، جاودانه، پاک، معقول و معنوی است. رسیدن به معنویات در جهان مادی و درک معنویات جهان غیر مادی چون، روح، فرشتگان، معاد، قیامت، جهان آخرت و عالم غیب، اغراض پیدایش عالم است. خداوند رحمان می فرماید: «قرآن راهنما و هدایت کننده مردم است.» (بقره، 185) «به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 12- سیاست های تولید مواد و رسانه های یادگیری (برنامه درسی ملی، 1391، 45) هماهنگی وجود دارد، بهتر است تهیه موضوعات و محتویات آموزشی و تربیتی و ابزارها و منابع یادگیری متناسب با ویژگیهای وجودی دانش آموزان، زمینه ساز پرورش ارزشهای اخلاق اسلامی در اعتقاد به یگانگی خداوند و هدفمندی خلقت باشد. خداوندی که جهان هستی و نعمتهای آن، از جمله نعمت برخورداری از تعلیم و تربیت، رسانه ها، منابع طبیعی، ابزار و فنون نوآورانه مبتنی بر قوای عقل، اراده، خلاقیت و فعالیت در انسان را هدفمند آفرید، غرضی که حقیقت آن، حق شناسی از خالق و تقرب به درگاهش است.» به نظر محقق میان هدف هدفمندی جهان هستی با 13- ساختار و زمان آموزش: 1-

عملی مبتنی بر شناخت عقلانی و ایمان قلبی نسبت به جهان هستی و تعاملی مسئولانه، ارادی، آبادکننده و خیرخواهانه در برابر جهان و پدیده های آن با هدف شکرگزاری و قدردانی از علت اینهمه در دانش آموزان مورد نظر است.

در نهایت در این نردبان سیر به کسب معرفت نسبت به جهان که پله های آن تا اوج آسمان می رود و در پهنه ی پهنای فلک، جهانی ماورای این دنیای مادی را در اذهان دانش آموزان به تصویر می کشد، تعلیم و تربیتی، طراحی می شود که اجرای آن در کالبد برنامه درسی ملی بر پایه پله های این نردبان، مورد نظر است. نردبانی که لازم است از پله ی تعقل شروع و با گذر از پله های علم و ایمان و عمل، به مرحله اخلاق نائل شود. عابران این نردبان ترقی در مسیر تعقل، علم، ایمان، عمل و اخلاق نسبت به جهان هستی که دستاورد عظیم الهی است، دانش آموزان هستند که عناصر و اهداف اصلی تعلیم و تربیت و نیروی محرکه ی برنامه درسی ملی در جهت اجرای مطلوب آن مبتنی بر اهداف جهان شناختی قرآن کریم و مکتب تربیتی اسلام، است. لذا ضروریست اهداف، مبانی و اصول و روش های جهان شناختی اسلامی که مطابق با حدود الهی است، جهانی که یک کل مادی و معنوی و دارای علتی هدفمند، قادر و مطلق است، در برنامه درسی ملی مورد توجه وافر و بیش از پیش قرار بگیرد.

دهد، در اهداف تعقل، علم، ایمان، عمل و اخلاق، با توجه به آرمان عالی آموزش و پرورش در پرورش قوه تفکر در دانش آموزان، هدف تعقل به عنوان گام نخست، لزوم خردورزی و تحصیل بینش نسبت به ابعاد یکپارچه، علت و اساس و هدفمندی جهان هستی را در دانش آموزان، نتیجه می دهد. در هدف علم، به عنوان گام دوم، زمینه سازی برای تعقل عالمانه نسبت به حقیقت جهان و خلقت نظام مند و یکپارچه ی آن با ابعاد مادی و معنوی وابسته به هم با قاعده، نظم، زیبایی و دقت حاکم بر آن که باز نشان از علتی هدفمند دارد، در دانش آموزان مورد نظر است. هدف ایمان، مرحله ی بعدی است، که پرورش ایمان و باور قلبی و عملی بر پایه ی شناخت عقلانی به ابعاد جهان به صورت یک کل مادی و معنوی، که دارای یک اساس هدفمند است، در دانش آموزان مورد نظر است. در هدف عمل، لزوم عمل به اهداف الهی از خلقت جهان در دانش آموزان مورد نظر است، البته ترغیب و تشویق دانش آموزان به عملی صالح و عادلانه در جهان مادی که دنیای محسوس، عینی، محدود، نسبی، وابسته، ناپایدار، گذرا و فانی است و مقدمه و وسیله ای برای رسیدن به جهان معنوی است، جهانی که نامحسوس، ذهنی، معقول، نامحدود، مطلق، جاودان و باقیست و لزوم تربیت دانش آموزان به این که دنیای مادی میدان سعی و عمل و ذخیره آن برای جهان معنوی است، مورد نظر است. به عبارت دیگر نتیجه مورد نظر از اهداف سطح عمل، تحقق عمل و رفتاری ایمانی بر اساس شناخت عقلانی نسبت به جهان در دانش آموزان، است. در هدف اخلاق، لزوم پرورش

مدل مفهومی "جهان شناختی تربیتی" برنامه درسی ملی

4. توجه به طراحی و اجرای دوره های توانمندسازی نیروی انسانی برای بخشهای متفاوت به ویژه مدیران و معلمان در راستای تحقق اهداف جهان شناختی قرآنی و اسلامی، در برنامه درسی ملی.
5. توجه به طراحی و اجرای سازوکارهای تشویق مجریان در راستای عمل به اهداف جهان شناختی قرآنی و اسلامی در برنامه درسی ملی.
6. توجه به شرایط و عوامل مؤثر بر اجرای برنامه درسی ملی مبتنی بر اهداف جهان شناختی قرآنی و اسلامی.

References

The Holy Quran.

به نظر محقق، برنامه درسی ملی لازم است توسعه در زمینه هدیل را پیش بینی کند:

1. برنامه های درسی دوره های تحصیلی براساس اهداف تربیتی سطوح تعقل، علم، ایمان، عمل و اخلاق نسبت به مفهوم آموزی قرآنی جهان هستی و یادگیری اصول و روش های آن، در برنامه درسی ملی، طراحی و تدوین شوند.
2. توجه به زمان مناسب در اجرای اهداف جهان شناختی در برنامه های آموزشی و درسی، در برنامه درسی ملی.
3. توجه به تامین و تربیت نیروهای توانمند، متخصص و با انگیزه برای طراحی و تدوین برنامه های درسی مبتنی بر اهداف جهان شناختی قرآنی و اسلامی، در برنامه درسی ملی.

thinking in the national curriculum document of the Islamic Republic of Iran - Thinking and the Child, Research Institute of Humanities and Cultural Studies, 6th year, number 2, winter 62 - 37, 2014.

7. Abdol Alizadeh Fard, Azadeh, (2012) - Analysis and evaluation of the four elements and the macro approach of governing the curriculum

8. National of the Islamic Republic of Iran based on experts' opinion, Master's thesis, Ferdowsi University of Mashhad, Faculty of Educational Sciences and Psychology, field of curriculum planning.

9. Mohammadzadeh, Seyyed Mohammad and Foroughi Abri, Ahmad Ali (2016) - Examining the educational foundations of Hayat Tayyaba in the Vision of Change document (National Curriculum Document) with a critical perspective, research in curriculum planning, 13th year, second period, number 25 (52 series) , pages 1-11. Spring 2016.

10. Araf, Alireza et al. (2011). Opinions of Muslim scholars on education and its foundations. Tehran: Samt.

11. Seyed Kazem, Seyed Baqer (2008). Ontology of political philosophy in transcendental wisdom, magazine: Qobsat, Bahar, No. 51, scientific-research/ISC (34 pages - from 105 to 138.)

12. Ebrahimzadeh, Isa, (1392). Philosophy of education. Tehran: Payam Noor University Press.

13. Beheshti, Mohammad et al. (2008). Opinions of Muslim scholars on education and its foundations. Tehran: Side.

14. Araf, Alireza et al. (2006). An introduction to Islamic education/the goals of education from the perspective of Islam. Tehran: Semt

15. Kazemi, Ani (1387). Socrates' philosophy (Will Durant-History of civilization-Ancient Greece-Socrates' philosophy.)

16. Gutek, Gerald Lee, (2010). Philosophical schools and educational

The National Curriculum of the Islamic Republic of Iran approved by the 857th to 872nd sessions of the Supreme Council of Education, dated 9/12/90 to 28/6/13.

1. Shakri, Luqman-Aali Shirmard, Abdullah-Dehdar, Mojtabi-Stevan, Sadegh (2015) - Criticism of the National Curriculum of the Islamic Republic of Iran according to its features, Inclusive Management Journal, Year 2, Number 2, Summer 2015.

2. Ranaei, Majid-Mehrmohammadi, Mahmoud-Delavar, Ali-Khosravi Babadi, Ali Akbar (1400)- Analysis ((Components of National Curriculum Implementation)), Education Quarterly, Number 4, Serial Number 148, 37th year, Winter 1400 .- Rafiei, Behrouz et al. (2012). Opinions of Muslim scholars on education and its foundations. Tehran: Samt.

3. Tairi, Keyvan-Naderi, Ezzat A...- Seif Naraghi, Maryam (2015)- Designing a semi-centralized curriculum model coordinated with the national curriculum of the first year of high school in Iran-Development of Jundi Shapur education, Quarterly of the Center for Studies and Development Medical science education, special issue 2015.

4. Mir Moradi, Seyyed Samieh (2017) - Nature-based design methods of primary education spaces to realize the national curriculum, research in curriculum planning, 15th year, second period, number 29 (56 consecutive), spring 2017, pages 109-131.

5. Tawana, Mohammad Al-Molawi Nesab, Maleeha (2013) - The state of postmodernism and values: a comparison of the ontology and epistemology of postmodernism with Islamic education and training, Journal of Islam and Educational Research, fourth year, number two, autumn and winter, 2014 8-59.

6. Khoshkhai, Mansour- Aznab, Ata (2014) - Investigating the level of attention paid to the components of philosophical

opinions, (Mohammed Jaafar Pak Sarasht, translator). Tehran: Samt.